

REPUBLIKA HRVATSKA

VUKOVARSKO-SRIJEMSKA ŽUPANIJA
Upravni odjel za poljoprivredu

Informacija o ostvarenjima biljne proizvodnje u 2021. godini

U Vinkovcima, veljača 2022.

1. SADRŽAJ

---

1. Sadržaj.....	2
2. Uvod	3
3. Ratarska proizvodnja	9
4. Povrtlarska proizvodnja.....	15
5. Voćarska proizvodnja.....	19
6. Vinogradarska proizvodnja	22
7. Jesenska sjetva 2021. godine	30
8. Prirodne nepogode u 2021. godini	32
9. Prenamjena poljoprivrednog zemljišta.....	34

2. UVOD

Na području Vukovarsko-srijemske županije nalaze se 84 naseljena mjesta koja su u organizacijskom pogledu grupirana u 5 gradova i 26 općina.

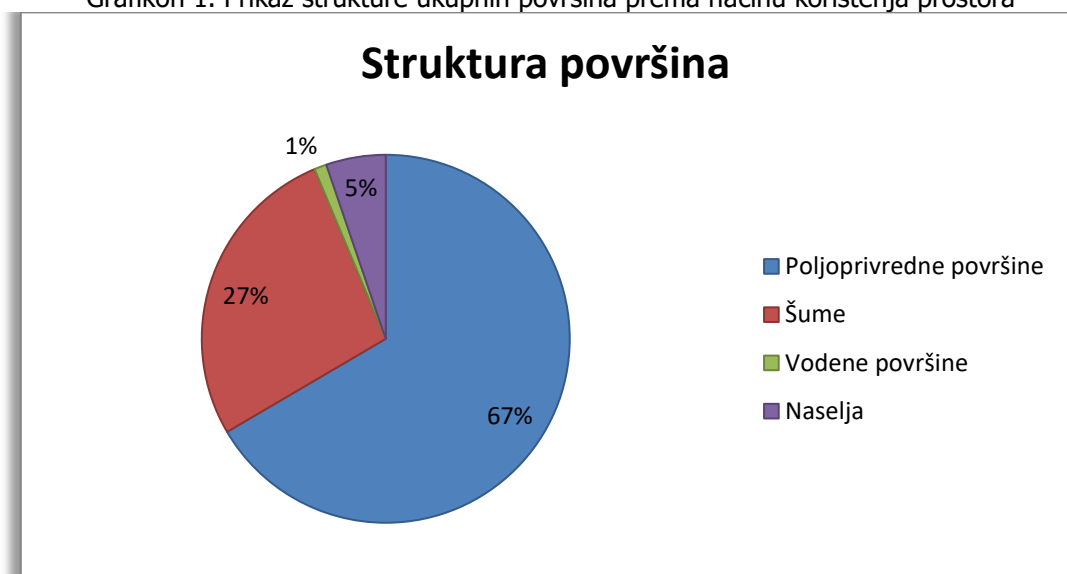
Ukupne površine Vukovarsko - srijemske županije iznose 244.775 hektara dok na poljoprivredne površine otpada 148.886 hektara od čega se 93,01 % odnosi na oranice, 2,90 % na pašnjake, 0,65 % na livade, te 1,38 % na vinograde i 1,72 % na voćnjake.

Na području Županije ukupno je izdvojeno 14 tipova tala, od čega 6 pripada automorfnim, a 8 hidromorfnim tlima. Od ukupnih poljoprivrednih površina automorfna tla zauzimaju 45,4 % , a hidromorfna tla 54,6 %.

Struktura ukupnih površina prema načinu korištenja prostora raspoređena je na slijedeći način :

- Poljoprivredne površine 66,56 %
- Nepoljoprivredne površine 33,44 % od čega su:
  - a) šume 27,12 %
  - b) vodene površine 1,08 %
  - c) naselja 5,24 %

Grafikon 1. Prikaz strukture ukupnih površina prema načinu korištenja prostora

Prostor županije karakterizira umjereno kontinentalna klima s osnovnim obilježjima sunčanih i vrućih ljeta, te u pravilu, počesto varljivih, a ne hladnih zima sa snijegom. Kako se u zadnje vrijeme primjećuju sve veće amplitude, može se reći da je termin umjereno kontinentalne klime upitan.

Srednja godišnja temperatura zraka iznosi oko 11 ° C, dok srednje godišnje padaline variraju od istoka prema zapadu, a kreću se oko 650 mm. Srednja godišnja relativna vlaga zraka je 79 %. Na području ove županije male su visinske razlike tako da je najviša kota Čukala kod Iloka s 294 m nadmorske visine, a najniža u Spačvanskom bazenu sa 78 m nadmorske visine.

Što se tiče površina po katastarskim kulturama, može se reći da one ne odstupaju značajno u svojim okvirima, a to znači da nema većih promjena unutar pojedine katastarske kulture. Ako i bude promjena, onda se one odnose na smanjenje površina pod livadama,

pašnjacima i trsticama jer se privode intenzivnoj obradi. U okviru voćarske i vinogradarske proizvodnje nema značajnih promjena kao niti kod oranica tako da se ukupna poljoprivredna proizvodnja obavlja na već zadanim poljoprivrednim površinama kojima se može intenzivno gospodariti.

Poljoprivredne kulture koje su najprisutnije u poljoprivrednoj proizvodnji su slijedeće: kukuruz, pšenica, soja, šećerna repa, suncokret, uljana repica, ječam, zob, krumpir, krmne kulture i povrće. Zastupljenost poljoprivrednih kultura na poljoprivrednim površinama, odnosno koliko će čega biti zasijano ovisi o više čimbenika, prvenstveno o tržištu – cijeni proizvoda, organiziranosti otkupa i rokovima plaćanja, plodoredu i tradicionalnoj zastupljenosti pojedinih kultura.

U zadnje vrijeme primjećuje se pojava novih kultura koje nisu bile prisutne na ovim područjima poput šparoge, batata, nasada aronije, kupine i drugih čiji je osnovni razlog zasnivanja veći i stabilniji dohodak te potražnja na tržištu.

Ovdje je potrebno još spomenuti i začetak zasnivanja nasada drvenastih kultura kratke ophodnje koje imaju za funkciju proizvodnju biomase koja se u energanama koristi za proizvodnju električne energije ili proizvodnju peleta.

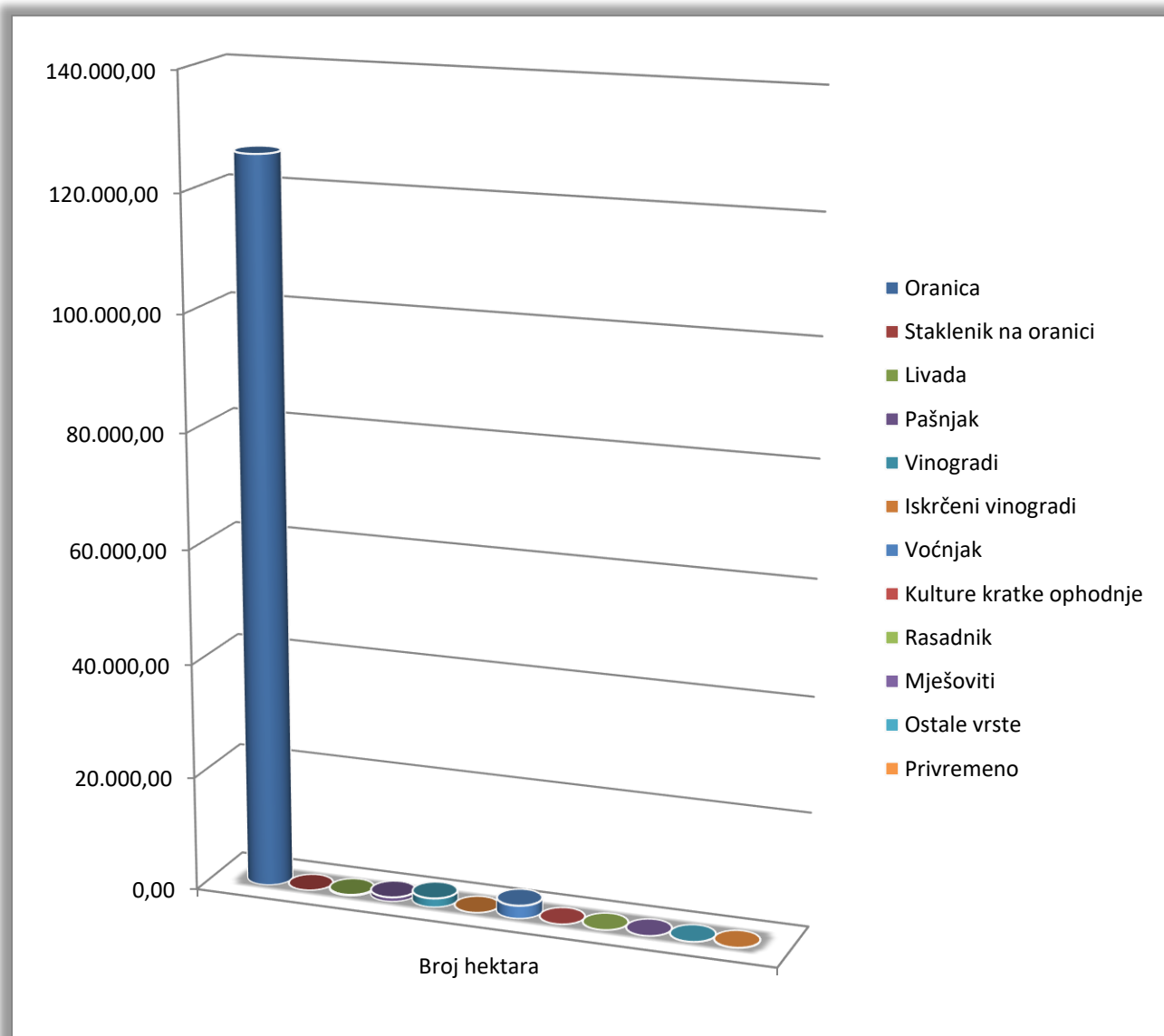
Pregled površina prema katastarskim kulturama u Vukovarsko-srijemskoj županiji

red br.	grad – općine	ukupna površina	Površina po katastarskim kulturama u ha								
			oranice	voćnjaci	vinogradi	livade	pašnjaci	ukupno polj. zemljište	šume	trstici	neplodno
			ha (3)	ha (4)	ha (5)	ha (6)	ha (7)	ha (8)	ha (9)	ha (10)	ha (11)
1.	VUKOVAR	10.019	5.741	75	295	26	280	6.417	1.300	63	2.239
2.	VINKOVCI	9.421	4.610	108	20	49	35	4.822	2.629	0	1.970
3.	ŽUPANJA	5.005	2.366	34	0	20	113	2.533	1.459	0	1.013
4.	ILOK	12.893	6.059	156	1.207	79	490	7.990	3.297	21	1.585
5.	OTOK	13.615	6.048	49	0	15	176	6.288	6.243	0	1.084
6.	ANDRIJAŠEVCI	3.962	2.670	57	2	1	4	2.734	755	0	473
7.	BABINA GREDA	8.017	4.832	128	0	165	351	5.476	1.428	0	1.113
8.	BOROVO	2.813	1.769	22	28	0	197	2.016	274	0	522
9.	BOGDANOVCI	5.175	4.149	63	41	5	147	4.406	431	17	321
10.	BOŠNJACI	9.496	4.793	72	0	33	79	4.978	3.589	0	929
11.	CERNA	6.925	3.557	30	0	98	47	3.732	2.496	0	697
12.	DRENOVCI	20.002	9.180	78	0	36	240	9.534	8.564	0	1.904
13.	GRADIŠTE	5.761	3.618	91	1	53	47	3.810	1.376	0	576
14.	GUNJA	3.105	1.757	18	0	34	21	1.830	680	0	595
15.	IVANKOVO	10.343	6.715	593	13	52	114	7.487	1.854	8	994
16.	JARMINA	1.294	1.032	108	4	0	11	1.155	0	0	139
17.	MARKUŠICA	7.345	6.087	63	3	54	254	6.462	331	14	538
18.	LOVAS	4.252	3.159	44	168	0	131	3.502	239	3	507
19.	NEGOSLAVCI	2.121	1.845	15	10	0	19	1.889	9	64	159
20.	NIJEMCI	22.469	9.760	102	32	14	105	10.013	10.715	0	1741
21.	NUŠTAR	4.335	3.408	87	17	27	37	3.576	271	33	456
22.	PRIVLAKA	5.241	2.928	13	0	3	34	2.978	1.875	0	388
23.	S. JANKOVCI	9.516	6.010	29	24	26	106	6.195	2.675	0	743
24.	S. MIKANOVCI	5.450	2.171	52	10	7	166	2.406	2.675	0	369
25.	ŠTITAR	4.012	1.841	46	0	74	177	2.138	1.310	0	564
26.	TOMPOJEVCI	7.216	5.190	35	50	0	77	4.820	1.189	237	438
27.	TORDINCI	5.016	3.855	14	14	0	108	3.991	528	0	496
28.	TOVARNIK	6.456	5.377	88	48	25	79	5.617	302	6	531
29.	TRPINJA	12.275	10.431	109	42	17	413	11.012	340	0	923
30.	VOĐINCI	2.127	1.399	70	6	1	41	1.518	420	0	188
31.	VRBANJA	19.098	7.434	43	0	16	68	7.561	10.246	45	1.246
	UKUPNO	244.775	139.789	2.493	2.036	931	4.169	148.886	69.404	511	25.441

Izvor: DGU, Područni ured za katastar Vukovar

Nakon prikaza Područnog ureda za katastar Vukovar slijedi Pregled površina ARKOD-a po općinama/gradovima i vrsti uporabe poljoprivrednog zemljišta u Vukovarsko-srijemskoj županiji za 2020. godinu. Za primijetiti je značajna razlika u površinama poljoprivrednog zemljišta evidentirana u katastru (148.886 ha) u odnosu na onu u ARKOD-u (131.118 ha) koja se ujedno nalazi u sustavu potpora Agencije za plaćanje u poljoprivredi. Ta razlika od 17.768 ha poljoprivrednog zemljišta se odnosi na ono poljoprivredno zemljište za koje se ne zna korisnik odnosno nisu sređeni vlasnički odnosi pa se ne može upisati u ARKOD sustav Agencije za plaćanje u poljoprivredi i za takvo poljoprivredno zemljište se ne mogu ostvariti potpore. To je jedan od većih problema koji bi se u narednom periodu trebao riješiti sređivanjem odnosno usklađivanjem podataka između gruntovnice i katastra. U ove površine sigurno se ubrajaju i vrtovi i okućnice koje su jako male i pravilu se obrađuju, ali se ne unose u Upisnik odnosno u ARKOD sustav Agencije za plaćanje u poljoprivredi.

Grafikon 2. Pregled površina prema ARKOD-u u VSŽ za 2021. godinu

Pregled površina ARKOD-a po općinama/gradovima i vrsti uporabe poljoprivrednog zemljišta u Vukovarsko-srijemskoj županiji za 2021.godinu

red br.	grad / općina	ukupna površina	Površina u ha											
			oranica	staklenik na oranici	livada	pašnjak	vinogradi	iskrčeni vinogradi	voćnjak	kulture kratke ophodnje	rasadnik	mješoviti	ostale vrste	privremeno
1.	VUKOVAR	5.485,73	5.216,95	0,38	1,02	0,45	139,82	1,11	124,28	0	0	0,6	0,59	0,53
2.	VINKOVCI	3.898,92	3.589,03	0,63	5,56	4,82	0,73	0	297,55	0	0	0,13	0,3	0,17
3.	ŽUPANJA	2.018,38	1.960,29	0,68	8,59	7,19	0	0	41,44	0	0	0,19	0	0
4.	ILOK	6.229,62	4.737,19	0,4	7,04	11,26	1.320,37	16,78	124,94	0	2,21	2,37	0	6,92
5.	OTOK	5.583,87	5.513,93	0,58	0,88	1,35	0	0	65,17	0,16	0	0	1,74	0,06
6.	ANDRIJAŠEVCI	2.383,11	2.360,58	0,08	0,19	0,55	0	0	21,65	0	0	0	0,06	0
7.	BABINA GREDA	4.294,33	4.023,5	0,11	132,17	87,24	0	0	48,06	0	0	0,07	0,34	2,84
8.	BOROVO	1.732,75	1.581,72	0,19	0,28	133,98	0,21	0	16,21	0	0	0	0	0,16
9.	BOGDANOVCI	3.878,25	3.791,43	0,03	0,12	1,67	0,79	0	82,98	0	0	0,98	0,09	0,16
10.	BOŠNJACI	4.441,66	4.376,75	5,37	3,94	2,3	0	0	51,4	0,59	0	0	1,22	0,09
11.	CERNA	3.361,18	3.313,16	1,12	2,84	0,22	0	0	40,89	0	0	0	0,52	2,43
12.	DRENOVCI	8.444,19	8.262,08	0,2	1,78	4,28	0	0	175,63	0	0	0	0	0,22
13.	GRADIŠTE	3.472,56	3.379	0,59	18,54	6,96	0,13	0	51,31	0	12,81	0	2,92	0,3
14.	GUNJA	1.496,44	1.484,69	0,21	1,89	3,49	0	0	6,16	0	0	0	0	0
15.	IVANKOVO	6.795,66	6.396,2	6,76	2,53	29,1	1,28	0	358,8	0	0	0	0,62	0,15
16.	JARMINA	913,64	806,78	0,18	0,42	0	4,15	0	101,83	0,06	0	0	0	0,22
17.	MARKUŠICA	5.672,04	5.563,71	0,04	5,66	14,75	0,38	0	64,83	0	0,1	0	3,95	18,62
18.	LOVAS	3.125,62	2.969,43	0,02	4,13	4,82	100,69	0	46,07	0	0	0,23	0,09	0,14
19.	NEGOSLAVCI	1.755,96	1.751,68	0,21	0	0	0,04	0	4,03	0	0	0	0	0
20.	NIJEMCI	9.041,62	8.975,28	0,55	2,99	21,8	0,31	0	39,79	0	0	0,39	0,37	0,14
21.	NUŠTAR	3.014,95	2.956,97	0,04	1,38	6,66	2,06	0	47,53	0	0	0	0,12	0,19
22.	PRIVLAKA	2.740,55	2.726,46	0,57	0,09	0	0	0	13,29	0	0	0,14	0	0
23.	S. JANKOVCI	5.571,68	5.530,39	0,36	0,44	0,6	0,3	0	39,51	0	0	0,08	0	0,5
24.	S. MIKANOVCI	1.934,39	1.815,09	0,63	0,39	95,32	0,31	0	20,03	0	0	0	0,36	2,26
25.	ŠTITAR	1.487,52	1.350,05	0,08	16,51	106,03	0	0	13,92	0	0	0	0,41	0,52
26.	TOMPOJEVCI	4.922,18	4.851,16	0,3	1,67	0,09	2,75	0,56	65,09	0	0	0,06	0	0,5
27.	TORDINCI	3.583,05	3.501,13	0,02	0,08	58,08	0,35	0	22,44	0,57	0	0	0	0,38
28.	TOVARNIK	5.390,56	5.261,16	0,23	0,34	0,2	14,13	0	114,02	0	0	0,23	0,25	0
29.	TRPINJA	10.061,97	9.868,1	1,14	0,42	141,86	0	0	42,19	0	1,88	0,66	2,63	3,09
30.	VOĐINCI	1.289,94	1.149,86	0,15	0,4	29,31	1,28	0	108,13	0	0	0	0,81	0
31.	VRBANJA	7.010,04	6.950,7	0,05	2,28	1,67	0	0	53,72	0	0	0,39	1,15	0,08
	UKUPNO	131.032,36	126.014,45	21,9	224,57	776,05	1.590,08	18,45	2.302,89	1,38	17,00	6,52	18,54	40,53

Izvor: Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju

Prema važećoj zakonskoj regulativi poljoprivredni proizvođači koji se bave poljoprivrednom proizvodnjom mogu se registrirati kao: obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo, obrt, trgovačko društvo, zadruga ili ostali oblici.

Da bi se ostvarila prava na državne potpore i potpore definirane EU direktivama poljoprivredni proizvođači se moraju upisati u Upisnik poljoprivrednih gospodarstava u Agenciji za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju. Upisom u Upisnik poljoprivrednih gospodarstava stječu pravo na nacionalna plaćanja kao i na plaćanja iz EU fondova. U Vukovarsko-srijemskoj županiji u 2020. godini bilo je upisano 7.533 poljoprivredna gospodarstva.

Broj poljoprivrednih gospodarstava prema tipu

POLJOPRI- VREDNA GOSPODAR- STVA/ GODINA	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.
OBITELJSKO GOSPODAR- STVO	9.548	9.279	9.207	9.167	7.418	7.124	6.870	6.988	7.057	7.048	6.874
OBRT	369	351	349	301	268	256	256	267	274	292	306
TRGOVAČKO DRUŠTVO	150	159	163	143	122	116	121	124	135	147	158
ZADRUGA	63	63	62	50	37	37	35	33	34	33	32
OSTALI	16	14	14	14	13	13	13	12	13	13	13
UKUPNO	10.146	9.866	9.795	9.675	7.858	7.546	7.295	7.424	7.513	7.533	7.383

Izvor: Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju

Kako je u prethodno prikazanoj tablici navedeno, može se primijetiti da se u zadnjih pet godina trend smanjenja PG-a stabilizirao, odnosno da nema značajnijih pomaka smanjenja svih tipova poljoprivrednih gospodarstava. Najveća promjena se dogodila 2014./2015. kada je broj PG-a smanjen za 1.750 (to je gotovo 20 %) tako da je u tom periodu ugašeno najviše OPG-a. U istom periodu je došlo do stabiliziranja broja obrta, trgovačkih društava i zadruga, tako da ni tu nema značajnijih promjena. Navedeno ukazuje da nam je organiziranost poljoprivrednih proizvođača još uvijek na lošoj razini pogotovo ako znamo da je uspješna poljoprivredna proizvodnja u zemljama našeg okruženja utemeljena na jakom i stabilnom sektorskom udruživanju. Nedvojbeno je potreba konkretnijih i učestalijih aktivnosti kroz nacionalne mjere poljoprivredne politike po pitanju poticanja udruživanja u razne organizacijske oblike.

Broj poljoprivrednih gospodarstava u VSŽ prema veličini u ha

2015.	bez zemlje	< 3 ha	3-20 ha	20-100	100-1.500	>1.500 ha	ukupno
broj PG	1.078	2.343	3.045	1.210	179	3	7.858
%	13,72%	29,82%	38,75%	15,39%	2,28%	0,04%	100%
ha	0	2.872	24.862	53.487	33.441	14.613	129.275
%	0	2,20%	19,08%	41,06%	26,44%	11,22%	100%
2016.	bez zemlje	< 3 ha	3-20 ha	20-100	100-1.500 ha	>1.500 ha	ukupno
broj PG	493	2.756	3.024	1.126	144	3	7.546
%	6,53	36,52	40,07	14,92	1,91	0,04	100
ha	0	3.078	24.244	48.294	27.652	15.405	129.164
%	0	2,59	20,43	40,70	23,30	12,98	100
2017.	bez zemlje	< 3 ha	3-20 ha	20-100	100-1.500 ha	>1.500 ha	ukupno
broj PG	406	3.368	2.117	1.217	184	3	7.295
%	5,57	46,17	28,02	16,68	2,52	0,04	100
ha	-	6.097	21.041	53.580	33.542	15.045	129.735
%	-	5,03	16,22	41,30	25,58	11,87	100
2018.	bez zemlje	< 3 ha	3-20 ha	20-100	100-1.500 ha	>1.500 ha	ukupno
Broj PG	495	2.487	3.028	1.231	180	3	7.424
%	6,67	33,50	40,79	16,58	2,42	0,04	100
ha	-	2.905	24.525	54.057	33.692	14.679	129.858
%	-	2,24	18,89	41,63	25,94	11,30	100
2019.	bez zemlje	< 3 ha	3-20 ha	20-100	100-1.500 ha	>1.500 ha	ukupno
Broj PG	612	2.486	3.021	1.212	179	3	7.513
%	8,14	33,09	40,22	16,13	2,38	0,04	100
ha	-	2.900	24.548	53.409	33.878	14.660	129.395
%	-	2,24	18,97	41,28	26,18	11,33	100
2020.	bez zemlje	< 3 ha	3-20 ha	20-100	100-1.500 ha	>1.500 ha	ukupno
Broj PG	580	2.490	3.041	1.240	179	3	7.533
%	7,70	33,05	40,37	16,46	2,38	0,04	100
ha	-	2.901	24.598	54.358	33.993	14.650	130.500
%	-	2,22	18,85	41,65	26,05	11,23	100
2021.	bez zemlje	< 3 ha	3-20 ha	20-100	100-1.500 ha	>1.500 ha	ukupno
Broj PG	365	2.462	3.138	1.242	172	4	7.383
%	4,94	33,35	42,50	16,82	2,33	0,06	100
ha	-	2.938	25.094	54.488	31.494	16.605	130.619
%	-	2,25	19,21	41,72	24,11	12,71	100

Izvor: Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju

Ono što je pozitivno u primjeni i razvoju poljoprivredne politike je činjenica da ipak ima pokazatelja koji upućuju na okrupnjavanja posjeda i sve veću orijentaciju prema specijaliziranim i organiziranim proizvodnjama čije se proizvodnje ugovaraju s unaprijed poznatim otkupnim cijenama.

Međutim, ostaje i dalje ozbiljan problem većih posjednika zemlje koji isključivo proizvode za tržište koje je svake godine sve nestabilnije i nesigurnije (niske i nestabilne cijene), a nemaju neke vlastite preradbene kapacitete pa ni viziju u kojem smjeru bi trebali ići kada pričamo o stvaranju dodanih vrijednosti jer na ovaj način i dalje ostajemo samo sirovinsko područje s nedostatnim skladišnim kapacitetima.

3. RATARSKA PROIZVODNJA

Uz dosljednu primjenu svih agrotehničkih mjera, najznačajniji faktor uspješnosti poljoprivredne proizvodnje na otvorenom su klimatski uvjeti koji vladaju tijekom vegetacije, a i tijekom stadija mirovanja što znači da se isti smatraju presudnim za ostvarenje visokih i stabilnih prinosa odnosno cjelokupne biljne proizvodnje. Pored temperatura koje u našim klimatskim uvjetima često budu ekstremne te na taj način negativno utječu na ostvarenje prinosa, količina padalina i njezin raspored tijekom vegetacijskog razdoblja je najvažniji čimbenik koji određuje stabilne i visoke prinose. Svaka ekstremna odstupanja prethodno nabrojanih čimbenika dovode do smanjenja prinosa, a ponekad i do prirodnih nepogoda.

U tablici koja slijedi prikazani su količina i raspored padalina po mjesecima u zadnjih 10 godina i iz koje se mogu izvući zaključci o pojedinim proizvodnim godinama za ukupnu biljnu proizvodnju. Moramo ovdje naglasiti da prikazane količine padalina po mjesecima ne moraju dati pravu sliku jer ista količina može biti čak i pravilno raspoređena unutar mjeseca, a može pasti i u samo jednom danu ili u samo nekoliko sati, tako da su ovo samo orijentacijski pokazatelji i iz njih se može vidjeti mjesečni raspored padalina za pojedinu godinu i odstupanje od višegodišnjih prosjeka.

Analiza priložene tablice gdje su padaline praćene na godišnjoj razini, ali po mjesecima temeljit će se na uspoređivanju padalina u 2021. s desetgodišnjim prosjekom. Vegetacijska 2021. godina po količini padalina je u okviru višegodišnjeg prosjeka. Što se tiče rasporeda po mjesecima vidjet ćemo da su prva 4 mjeseca imala padaline u okviru prosjeka za taj period i nisu značajno utjecali na stvaranje zaliha zimske odnosno proljetne vlage, a ujedno nisu bitno utjecale na proljetnu sjetvu. Ove količine padalina nisu prouzročile značajne probleme u samoj sjetvi i nicanju gotovo svih proljetnih kultura.

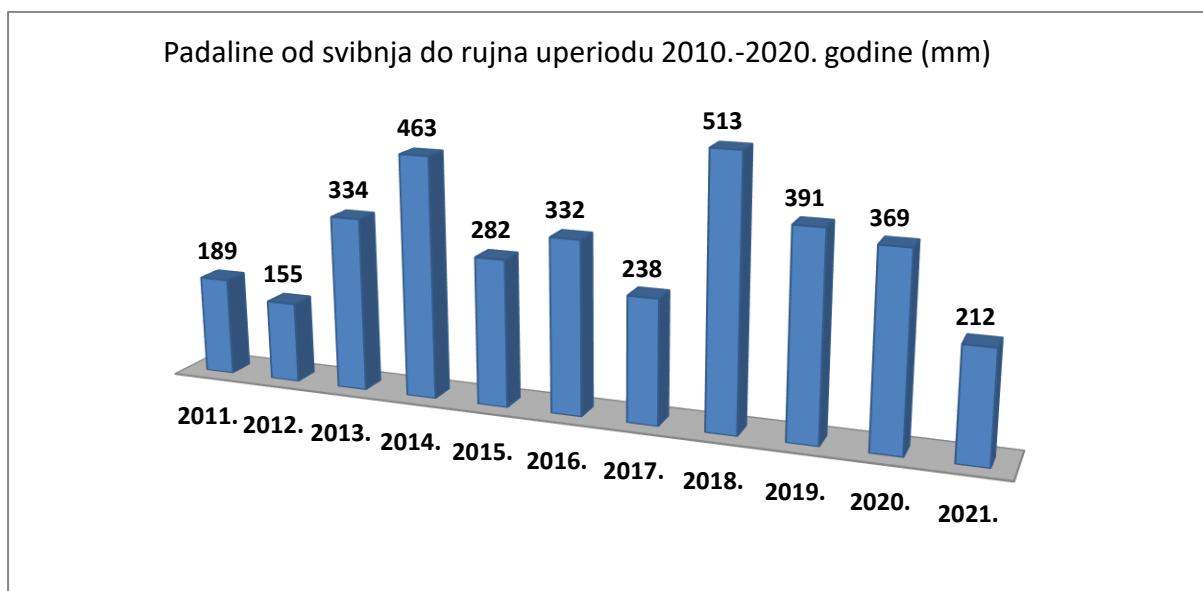
Ono što je jako uočljivo za ovu godinu jesu padaline u 5. i 6. mjesecu koje su značajno manje od prosjeka za ta dva mjeseca koji su izuzetno bitni za proljetnu sjetvu i dobivanje zadovoljavajućeg sklopa biljaka u sjetvi. Taj nedostatak padalina je čak i dobro amortiziran u 5. mjesecu zbog dobrog rasporeda unutar samog mjeseca, ali nedostatak od čak 60 mm u 6. mjesecu u odnosu na prosjek je bio stresana za gotovo sve poljoprivredne kulture koje su tada bile u porastu, a ozime u fazi nalijevanja i zriobe zrna. Uz sve to kad se pridodaju i ekstremno visoke temperature onda se može reći da je šesti mjesec bio posve atipičan i ekstremno i po količini padalina i po ekstremno visokim temperaturama te su obadvoje su imali za efekt značajno smanjenje prinosa na ozimim kulturama. Nešto veća količina padalina (15 mm) od prosjeka u 7. mjesecu nije mogla značajnije popraviti stanje biljaka na polju jer su u tom periodu nastavljene ekstremno visoke temperature koje su se nastavile odvijati i u 8. mjesecu kada su padaline bile u okviru višegodišnjeg prosjeka.

Padaline po izvješćima DHMZ – Gradište

Ē	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	prosjek (mm)
1	36,8	32,4	70,00	29	69	71	27	62	44	17	58,5	49,3
2	30,1	50,7	57,9	35	70,3	71,2	46	66	24	39,9	40,5	49,95
3	25,3	2,8	84,3	34	45,9	71	44,6	77	20	35,2	32,9	43,60
4	14,7	89,9	40,6	85,6	24,3	57,6	67,7	30	97	16,7	50,6	52,16
5	47,8	75,9	117,9	165,1	98,7	29,9	43,1	53	113	76,2	46,7	80,50
6	37,3	39,3	50,6	34,7	25,8	43,7	41,4	258	94	113,1	21,7	81,27
7	84,1	16,0	45,3	87	9,5	112,0	70,7	88	87	72,3	82,5	68,79
8	3,8	2,9	36,8	81,7	45,2	51,1	16,5	54	37	86,2	49,8	45,4
9	16,2	21,4	83,2	95,2	102,7	95,3	66,3	60	60	21,2	10,8	59,69
10	28,6	61,9	62,5	6,1	89,9	60,6	56,3	24	26	81,7	90,3	53,9
11	4,5	45,4	56,8	7,9	57,0	69,3	42,8	41	66	20,2	104,6	48,46
12	63,4	91,3	36,0	75,5	1,8	2,2	47,0	40	51	85,7	81,6	53,95
Σ	392,6	529,9	741,9	736,8	640,1	734,9	569,4	853	719	665,4	670,5	687,06

U nastavku ovakvih suhих i vrućih uvjeta dolazi i 9. mjesec u kome ponovno izostaje značajna količina padalina oko 50 mm što je isto ekstremno pogotovo ako se veže na prethodne mjesece. Takvo stanje je s jedne strane otežalo pripremu tla za sjetvu uljane repice, a s druge strane na kulture koje su bile u fazi nalijevanja zrna (soja i kukuruz) ili formiranja prinosa kod šećerne repe. Jedino suncokret nije imao značajnijih problema s ovakvim klimatskim uvjetima u 9. mjesecu.

Grafikon 4. Prikaz količine padalina prema godinama

Klimatski uvjeti u 10. i 11. mjesec su bili gotovo idealni za skidanje ratarskih kultura i može se reći da je jesen bila jako povoljna za vršidbu suncokreta, soje i kukuruza. Vlaga se zadovoljavajuće tako da svi oni koji su vodili računa o pravovremenom skidanju svojih kultura nisu imali dodatne troškove sušenja što je značajno smanjilo ulazne troškove i povećalo ostvarivanje njihovog dohotka. Vršidba kukuruza je bila uobičajena, što znači da je njeno vrijeme skidanja ovisilo o FAO grupama, a ne o klimatskim uvjetima tako da je na kraju obavljena u zadovoljavajućim uvjetima i što je najvažnije bez značajnijih pojave aflatoksina.

Šećerna repa 2021. godine dala je primjerene prinose u usporedbi s prethodnim godinama i iznosili su oko 68,00 tona po hektaru. No u usporedbi s 2016. kada je prosječni prinos bio 74,00 tone po hektaru može se reći da je zadovoljavajući. Kampanja šećerne repe koja podrazumijeva vađenje i preradu šećerne repe je i ove godine protekla bez značajnijih poteškoća tako da je sav korijen šećerne repe prerađen u najboljim uvjetima i uz najmanje gubitke.

Ono što treba napomenuti je to da su se površine pod šećernom repom stalno smanjivale, a jedan od glavnih razloga je cijena otkupa i način obračuna prema digestiji s kojim proizvođači nisu bili zadovoljni. Kao još jedan razlog za smanjenje površina pod šećernom repom treba navesti i zahtjevnost proizvodnje i visoka ulaganja. Uz navedeno treba reći da još puno faktora u primjeni agrotehnike utječe na stvaranje visokih i kvalitetnih prinosa. Opstanak površina zasijanih šećernom repom moguć je samo uz dodatne potpore od strane resornog Ministarstva poljoprivrede što se i čini tako da možemo i nadalje vjerovati u opstanak zadnje šećerene koja se nalazi na našoj županiji, a to je Sladorana d.d. Županija koja radi punim kapacitetom i do kraja siječnja 2022. godine.

Kako već dugi niz godina pratimo podatke o zasijanim površinama poljoprivrednim kulturama koje se nalaze u sustavu potpora u Agenciji za plaćanje u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju napravljene su tablice koje slijede.

Iz prikaza proljetne i jesenske sjetve u sustavu potpora, može se zaključiti da se ukupna biljna proizvodnja koja je u sustavu potpora zasniva na 128.800 - 130.300 hektara s tim da moramo računati da se oko 20.000 hektara obrađuje izvan sustava potpora zbog neriješenih imovinsko pravnih odnosa ili nevoljkosti vlasnika/korisnika da upisuju male površine poput vrtova,... a sve se vode kao poljoprivredno zemljište. To jednostavno znači da mnogi poljoprivrednici ne mogu dokazati ugovorom o zakupu da obrađuju tu zemlju što je glavni uvjet za dobivanje potpora. A ponovimo, postoji i množina vrtova, malih parcela ili dijelova koje zbog znanih i neznanih razloga nisu obrađene ili jednostavno nisu upisane u ARKOD sustav. Činjenica je da 20.000 ha ne ostvaruje poticaje, a to je za naš prostor više od 40 milijuna kuna godišnje. Jako puno! Zbog toga smo pokrenuli projekte mapiranja korištenjem bespilotnih letjelica te kanimo otkriti sve površine i razloge zbog kojih nisu u funkciji poljoprivredne proizvodnje. Isto tako kanimo trajno spoznati veličinu i trošak nefunkcionalnosti poljskih putova i kanala, te tražeći potpore, kroz nekoliko faza trajno riješiti postojeće probleme.

Prikaz strukture proljetne i jesenske sjetve u sustavu potpora

R. Br.	Kulture	Zasijano																	
		2016. godina			2017. godina			2018. godina			2019. godina			2020. godina			2021. godina		
		ha	%	%u uk.	ha	%	%u uk.	ha	%	%u uk.	ha	%	% u uk.	ha	%	% u uk.	ha	%	%u uk.
1.	Kukuruz	25.842	31,75	20,00	27.597	31,88	21,42	27.423	33,54	21,23	30.431	36,78	23,63	30.629	37,32	23,59	33.505	39,78	25,71
2.	Šećerna repa	6.234	7,66	4,82	7.621	8,81	5,92	5.100	6,24	3,94	4.216	5,10	3,27	3.940	4,80	3,03	3.932	4,67	3,01
3.	Suncokret	12.134	14,91	9,39	12.431	14,36	9,65	13.374	16,36	10,35	11.630	14,05	9,03	10.662	12,99	8,21	11.322	13,44	8,68
4.	Soja	23.658	29,07	18,31	26.183	30,25	20,32	22.177	27,13	17,17	22.549	27,25	17,51	21.086	25,69	16,24	21.372	25,38	16,40
5.	Zob (jara)	545	0,67	0,42	508	0,59	0,39	440	0,54	0,34	420	0,51	0,32	449	0,55	0,34	390	0,46	0,29
6.	Krumpir	121	0,15	0,09	98	0,11	0,07	98	0,12	0,07	76	0,09	0,05	118	0,14	0,09	73	0,09	0,05
7.	Ostalo /krmno bilje, povrće, voće, vinog. i dr. /	12.854	15,79	9,95	12.119	14,00	9,41	13.138	16,07	10,17	13.419	16,22	10,42	15.197	18,51	11,70	13.622	16,18	10,45
	UKUPNO proljetne	81.388	100		86.557	100		81.750	100		82.741	100		82.081	100		84.216	100	
1.	Pšenica	33.089	69,26	25,61	24.610	58,17	19,09	28.680	60,50	22,20	29.057	63,13	22,56	29.553	61,93	22,76	30.634	66,49	23,51
2.	Pivski ječam	8.221	17,20	6,36	9.029	21,35	7,01	8.260	17,43	6,39	9.418	20,46	7,31	12.272	25,72	9,45	12.060	26,18	9,25
3.	Stočni ječam																		
4.	Triticalle	764	1,60	0,59	601	1,42	0,47	570	1,20	0,44	453	0,99	0,35	328	0,69	0,25	345	0,75	0,26
5.	Zob (ozima)	256	0,54	0,19	217	0,51	0,16	79	0,17	0,06	153	0,33	0,11	131	0,27	0,10	122	0,26	0,09
6.	Uljana repica	5.446	11,40	4,21	7.850	18,55	6,09	9.814	20,70	7,59	6.943	15,09	5,39	5.439	11,39	4,24	2.911	6,32	2,23
	UKUPNO jesenske	47.776	100		42.307	100	32,82	47.403	100		46.024	100		47.723	100		46.072	100	
	SVEUKUPNO	129.164			128.864			129.153			128.765			129.804			130.288		

Izvor: Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju

Proizvodnja žitarica u ukupnoj strukturi ratarske proizvodnje u Vukovarsko-srijemskoj županiji zauzima najznačajnije mjesto i to s čak 51 % zastupljenosti dok su uljarice zastupljene s 35 %, šećerna repa s 4%, a sve ostalo bilje s 10 %. Odnosi u strukturi sjetve i plodoreda ovise o više čimbenika među kojima je najvažniji cijena robe na tržištu, mogućnost otkupa i skladištenja te rokovi plaćanja, a odnedavno i pravila tzv. Zelenoga plaćanja.

Odnos proljetne sjetve prema jesenskoj je takav da je proljetna sjetva zastupljena s 60-65 %, od ukupnih površina u proizvodnoj godini. Odstupanja koja se događaju u pojedinim godinama nisu značajna, a na njih najviše utječe tržište odnosno potražnja za pojedinim kulturama ili tržišni viškovi koji isto tako utječu da se te kulture ne siju iduće godine. Jedan od važnih činitelja je i pojava prirodnih nepogoda poput suše ili prekomjernih padalina koje su u zadnje vrijeme postale sve učestalije. Njihova pojava značajno utječe na ostvarivanje prinosa, a samim tim i na zasnivanje proizvodnje u sljedećoj godini.

Kada usporedimo podatke prikazane u proteklih šest godina onda se mora primijetiti kako je nakon 2017. godine bilo zasijano najviše soje te se nakon toga površine pod sojom značajno smanjuju da bi se u zadnjih par godina stabilizirale na 21.000-22.000 hektara.

Što se tiče površina pod uljanom repicom koja je 2018. dosegla svoj maksimum od cca 10.000, može se reći da se površine konstantno smanjuju. Kako je u 2021. zasijano tek 2.911 hektara uljane repice, može se reći da je to vrlo značajno smanjenje. Ovo smanjenje površina zasijanih pod uljanom repicom se opravdano događa, a jedan od glavnih razloga su nepovoljni klimatski uvjeti koji već dugi niz godina vladaju tijekom pripreme sjetve, same sjetve i na kraju nicanja uljane repice. Razlika ti hektara se jednostavno vraća u zasijane površine pod pšenicom ili ječmom tako da se površine zasijanosti jesenske sjetve zadržavaju unutar ove tri glavne kulture.

Ako pogledamo površine pod pšenicom u 2021. Možemo reći da je opet došlo do manjeg povećanja zasijanih površina, ali ne značajno i one sad iznose 30.634 hektara. Razlog ovom povećanju su problemi u tehnologiji proizvodnje uljane repice jer zbog loše agrotehnike izostaju očekivani prinosi pa se poljoprivrednici ponovno okreću proizvodnji pšenice ili ječma bilo stočnog ili pivarskog.

Otkako su 2014. otkupljivači počeli primjenjivati Kodeks o otkupu pšenice i uljarica u kojima su nerealno postavljene klase „kvalitete“ pšenice prema udjelu proteina koje su ujedno i osnova za formiranje cijene, mijenja se tehnologija proizvodnje iste tako da se u ovoj proizvodnji moraju primijeniti sva pravila struke da bi se ostvarili vrhunski rezultati i proizvela i količina i kvaliteta. Prema tom Kodeksu potrebno je proizvesti sve veće količine I klase čija cijena je možda i zadovoljavajuća, dok je cijena otkupa II i III klase značajno manja tako da u tom slučaju nema rentabilnosti proizvodnje, odnosno izostaje dohodak pa se poljoprivredni proizvođači polako preorijentiraju na profitabilnije kulture. Ovaj Kodeks je na kraju poslužio kao dobar alat otkupljivačima da po relativno maloj cijeni otkupe urod pšenice koju kasnije po drugim uvjetima dobro prodaju. Na kraju je ispalo da naši poljoprivrednici sada ne znaju proizvoditi kvalitetnu pšenicu, a prije su znali, dok nije objavljen Kodeks koji nije obavezujući i upitnog je sadržaja pogotovo vezanog za granice pojedinih klasa.

Što se tiče površina pod kukuruzom, mora se primijetiti stalni porast zasijanih površina tako da s nekadašnjih 25.842 ha (2016.) one sada iznose 33.505 ha.

Suncokret se nekako stabilizirao na 11.322 ha, što je nekakav prosjek gledajući zadnjih pet godina.

Isto tako se može reći i za šećernu repu koja se unazad zadnjih par godina stabilizirala na cca 4.000 ha.

Ako još pogledamo što se dešava sa sojom, onda treba reći i to da je i ona nekako u okviru stabiliziranja površina na nekih 21.000-23.000 ha.

Pregled proizvodnje jesenskih i proljetnih usjeva te njihova vrijednost (u mil. kuna)

R. br.	Kultura	2016. godina			2017. godina			2018. godina			2019. godina			2020. godina			2021. godina		
		preuzeta proizvodnja (u t) t/ha	cijena (kn/t)	vrijednost preuzete proizvodnje (bez poticaja)	preuzeta proizvodnja (u t) t/ha	cijena (kn/t)	vrijednost preuzete proizvodnje (bez poticaja)	preuzeta proizvodnja (u t) t/ha	cijena (kn/t)	vrijednost preuzete proizvodnje (bez poticaja)	preuzeta proizvodnja (u t) t/ha	cijena (kn/t)	vrijednost preuzete proizvodnje (bez poticaja)	preuzeta proizvodnja (u t) t/ha	cijena (kn/t)	vrijednost preuzete proizvodnje (bez poticaja)	preuzeta proizvodnja (u t) t/ha	cijena (kn/t)	vrijednost preuzete proizvodnje (bez poticaja)
1.	Pšenica	215.079 6,5	880	189.269	152.582 6,2	1070	163.262	172.080 6,0	1000	172.080	197.587 6,8	1100	217.345	212.781 7,2	1070	227.675	268.040 8,0	1400	375.256
2.	Stočni ječam	49.326 6,0	970	47.846	49.659 5,5	980	48.665	46.256 5,6	980	45.330	56.508 6,0	1200	67.809	76.086 6,2	970	73.803	90.450 7,5	1320	119.394
3.	Pivski ječam																		
4.	Uljana repica	20.150 3,7	2380	47.957	29.830 3,8	2380	70.995	34.349 3,5	2240	76.941	20.134 2,9	2380	47.918	13.597 2,5	2500	33.992	6.113 2,1	3810	23.290
	Ukupno	284.555		285.072	232.071		282.922	252.685		294.351	274.229		333.072	302.464		335.470	364.603		517.940
1.	Kukuruz	216.597 8,5	850	184.107	179.380 6,5	1050	188.349	219.384 8,0	940	206.220	240.404 7,9	830	199.535	275.661 9,0	1100	303.227	234.535 7,0	1630	382.292
2.	Šećerna Repa	461.316 74,00	270	124.555	510.607 67,00	270	137.863	271.218 53,18	212	57.498	252.960 60	230	58.180	267.920 68,00	230	61.621	249.682 63,50	230	57.426
3.	Suncokret	36.402 3,0	1700	61.883	43.508 3,5	2100	91.366	45.471 3,4	1800	81.847	40.705 3,5	1900	77.339	42.648 4,0	2160	92.119	47.552 4,2	3850	183.075
4.	Soja	80.437 3,4	2250	180.983	57.602 2,2	2650	152.645	62.095 2,8	2170	134.746	76.666 3,4	2120	162.531	73.801 3,5	2490	183.764	49.155 2,3	4810	236.435
	Ukupno	794.752		551.528	791.097		570.223	598.168		480.311	610.735		497.585	66.0030		640.731	580.924		859.228
	SVEUKUPNO			836.600			853.145			774.662			830.657			976.201			1.377.168

Napomena: Za izračun vrijednosti preuzete proizvodnje za 2021. godinu korištene su aktualne cijene od srpnja do listopada 2021. godine Tržišno informacijskog sustava u poljoprivredi (TISUP)

Kada analiziramo drugu tablicu Pregled proizvodnje jesenskih i proljetnih usjeva te njihovu vrijednost može se primijetiti da se vrijednosti proizvodnje u razdoblju (2016.-2020.) kreću od 756 - 976 milijuna kuna i da pomaci nisu značajni niti u cijenama niti u prinosima što nije vrijedilo i za 2021. kada su cijene gotovo svih poljoprivrednih kultura značajno skočile. Jedino ugovorena proizvodnja šećerne repe se nije mijenjala, ali je ta razlika nadoknađene na drugi način putem izdašnih nacionalnih potpora proizvođačima šećerne repe.

Karakteristike poljoprivredne proizvodnje u 2021. godini je ta da prinosi gotovo svih poljoprivrednih kultura nisu značajno porasli u odnosu na prethodne godine. Raspored padalina po mjesecima koje smo prethodno prezentirali nije povoljno utjecao na formiranje dobrih prinosa gotovo svih poljoprivrednih kultura. U tablici se može primijetiti značajno, ako ne i drastično povećanje otkupnih cijena kod gotovo svih navedenih kultura osim kod šećerne repe. Najznačajniji porast otkupnih cijena dogodio se kod kukuruza i soje, a najbolje su prošli oni koji nisu odmah prodali svoju robu otkupljivačima, nego su je skladištili i kasnije prodali po puno boljoj cijeni. Nažalost, takve uvjete skladištenja i čuvanja imaju samo rijetki proizvođači koji ujedno mogu takvo opterećenje i podnijeti. Ovdje se radi o financijskoj likvidnosti odnosno mogućnosti da se odradi jesenska sjetva bez velikih zaduženja.

U tablicama je isto tako vidljivo da prosječni prinosi variraju i da tu ima dosta prostora za dizanje na višu razinu. Jedan od bitnih razloga za ovakvo stanje u poljoprivrednoj proizvodnji je i nesređeno stanje s vlasništvom i posjedom državnog poljoprivrednog zemljišta, te se iz tog razloga nisu mogli formirati kvalitetni i stabilni poslovni subjekti spremni za investicije i primjene novih tehnologija kako bi pojeftinili proizvodnju, a povećali dobit. Kao razlog manje uspješnosti je i nepostojanje adekvatnih organizacijskih oblika povezivanja proizvođača putem kojih bi stabilizirali poljoprivrednu proizvodnju (zadruga, strojni prstenovi, proizvođačke organizacije, klasteri, itd.), te kroz iste imali sigurniji otkup ili plasman na tržište. Putem bolje organiziranosti više bi se mogli posvetiti samoj proizvodnji i primjeni novih znanja i vještina što se pokazalo kao primjer dobre prakse u EU zemljama. Mišljenja smo da je to jedini put kojim se treba krenuti odnosno više se posvetiti boljem organiziranju poljoprivrednih proizvođača da bi bili konkurentni na tržištu kako u Republici Hrvatskoj tako i na EU tržištu.

4. POVRTLARSKA PROIZVODNJA

Poljoprivredna proizvodnja je vrlo značajna gospodarska djelatnost u našoj županiji i zasigurno može predstavljati jedan od temelja razvoja gospodarstva.

No, kada pobliže analiziramo strukturu zasijanih površina vidjet ćemo da određenim segmentima poljoprivredne proizvodnje, poput povrtlarstva, do sada nije poklonjena dovoljna pozornosti.

Povrtlarska proizvodnja, pored upotrebe suvremene poljoprivredne mehanizacije, tehnologije i znanja, zahtjeva znatno više radne snage nego što je to kod ratarskih kultura. Proizvodnja povrća je najintenzivnija grana biljne proizvodnje u pogledu ostvarivanja prihoda po jedinici površine. Dovoljno je usporediti samo proizvodnju sa jednog hektara povrća na otvorenom u odnosu na istu površinu neke ratarske kulture pa će se vidjeti da prihod višestruko ide u korist povrća, a da ne govorimo o razlici između uzgoja povrća u zaštićenim prostorima (staklenici, plastenici) i ratarske proizvodnje.

Potrebno je stoga poduzeti korake kako bi se proizvođači (prije svega obiteljska poljoprivredna gospodarstva) okrenuli dohodovnijim poljoprivrednim kulturama uz primjenu novih tehnologija i tako povećali svoju zaposlenost, prinos i osigurali veću dohodovnost vlastite proizvodnje.

S obzirom da se zanemarivo male površine nalaze pod zaštićenim prostorima potrebno je ovu proizvodnju usmjeriti u proširenje i opremanje kapaciteta u proizvodnji povrća. Isto tako je posebno važno stalnom edukacijom pružiti proizvođačima nova saznanja o suvremenijim tehnologijama proizvodnje povrća (plastenička, staklenička, hidroponska proizvodnja), te im pomoći postizanju konkurentnosti i sposobnosti odgovora zahtjevima tržišta.

Prema podacima Agencije za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju u Vukovarsko – srijemskoj županiji u 2021. godini 1384 ha nalazi se pod povrtlarskim kulturama namijenjenih tržištu.

Iz podataka predočenih u tablici koja slijedi uočljiva se pad broja hektara prijavljenih povrtlarskih kultura. Uzrok pada je općenito smanjenje površina pod povrćem kao i izostanak nekih kultura u sistematizaciji poljoprivrednih kultura APPRRR.

Uzroci toga su teško pozicioniranje na tržištu, teško prihvaćanje i odluka poljoprivrednika da se odmaknu od tradicionalne ratarske proizvodnje i realno gledajući (u nekim dijelovima županije) teško dostupna količina vode potrebna za navodnjavanje većih poljoprivrednih površina.

S tim u vezi Županija je, osim SJN Sopot (730 ha) i Blata-Cerna (550 ha) koji su izgrađeni, pripremila i aplicirala za drugi natječaj APPRRR operacije 4.3.1. Investicije u infrastrukturu javnog navodnjavanja, u provedbi mjere M04 Ulaganja u fizičku imovinu, Podmjera 4.3. Potpora ulaganja u infrastrukturu vezano uz razvoj, modernizaciju i prilagodbu poljoprivrede i šumarstva iz Programa ruralnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje 2014.-2020., još dva projekta SJN Lipovac (cca 860 ha) i SJN Ervenica (cca 740 ha) čija je izgradnja u tijeku.

Kako je pred nama novo Programsko razdoblje u pripremi i izradi projektne dokumentacije za sad još tri projekta navodnjavanja (Tovarnik, Grabovo i Čeretinci) ukupne površine oko 2700 ha.

Investicije u navodnjavanje su velike kako za Županije koje ulažu u infrastrukturu do parcele tako i za poljoprivrednike koji trebaju investiciju u opremu na parceli, tako da je iznimno važno sufinanciranje putem Natječaja za novac iz Program Ruralnoga razvoja RH.

Proizvodnja češnjaka se ustalila na nekom očekivanom broju hektara, ponajviše zahvaljujući projektu potpore u sadnom materijalu, pa je tako u 2013. godini zasađeno 14,3 ha, dok se u narednim godinama proizvodnja ustalila te je 2020/21. godine zasađeno 75 ha.

Također je jako bitno napomenuti i značajne površine nasada šparoge (oko 150 ha). Ova proizvodnja se pokazala vrlo uspješnom i potakla dio proizvođača na osnivanje zadruge Vinkovačka šparoga, a u potporu njezinom osnivanju i radu uključena je i Županija.

Za proizvodnju šparoge interes, unatoč značajnim početnim ulaganjima, pokazao je velik broj poljoprivrednika, tako da je veličina podignutih nasada nadmašila očekivanja.

Pregled proizvodnje povrtlarskih kultura u razdoblju 2010. - 2021. godine

r b r	kultura	2010. god.	2011. god.	2012.	2013. god.	2014. god.	2015. god.	2016. god.	2017. god.	2018.	2019.	2020.	2021.
		(ha)	(ha)	god.	(ha)	(ha)	(ha)	(ha)	(ha)	(ha)	(ha)	(ha)	(ha)
		broj korisnika poticaja											
		191	749		1.061		1.792				1.569		179
	artičoka	-	-	-	-	-	3,77	-	-	-	-	-	-
	batat	-	-	-	-	-	0,22	0,56	10,79	10,33	12,44	6,00	9,09
	blitva	0,04	0,01	0,33	-	-	0,09	-	0,15		-		0,02
	buča						53,94	11,27	12,22	7,82	9,09	8,30	11,55
	bundeva						7,94	16,63	8,52	9,50	8,08	7,50	8,23
	bijeli korijen						0,61	-			-		
	bob	0,007	-	-	-	-	3,02	-			-	3,53	36,64
	brokula	-	-	0,62	5,00	0,90	2,28	1,17	0,18	0,13	0,16	0,13	0,04
	bundeva šećerka						2,13	0,43	1,12	0,21	0,6	1,81	0,35
	cikla	3,39	34,97	15,28	4,20	24,95	10,83	0,60	1,13	0,27	1,57	0,80	
	celer	-	-	-	-	-	2,06	0,34	0,44	0,63	3,61	1,13	0,04
	cvjetača	-	5,59	2,94	2,15	8,45	5,73	8,50	6,56	27,75	11,38	7,66	6,06
	češnjak	0,14	0,19	2,01	14,30	16,37	22,50	38,48	58,80	91,23	90,37	74,43	76,33
	čičoka							7,31		1,44	-		
	dinja	-	7,88	10,58	4,78	3,40	13,20	5,48	11,71	12,47	9,9		11,03
	grah	34,50	34,62	70,03	73,54	165,16	279,60	347,38	178,93	196,86	129,35	103,21	138,89
	grašak	191,58	339,17	380,52	368,77	360,24	286,60	142,21	282,05	207,72	254,83	323,72	263,12
	kelj	-	7,90	8,59	10,53	8,17	11,48	11,39	8,04	10,78	10,05	10,66	11,72
	hren	-	-	-	-	0,35	4,05	-			-		
	kopar							2,25	1,63	16,14	-		
	kelj pupčar	-	0,35	-	-	-	-	-	0,35	1,99	0,21	0,18	0,61
	komorač	-	-	0,45	-	-	-	-	0,60		-	19,79	20,61
	korabica	-	-	0,09	-	-	-	-	0,07		-		
	krastavci i kornišoni	5,21	0,94	0,64	1,11	0,94	0,99	3,63	1,79	1,15	1,46	4,18	1,59

	kukuruz šećerac	-	186,69	72,55	160,72	161,76	193,92	220,84	264,87	146,79	166,10		151,81
	kupus	69,70	80,10	45,46	78,23	83,32	90,55	88,13	94,41	75,97	101,78	92,84	63,98
	lubenice	167,91	152,77	124,74	163,12	152,15	124,55	189,99	204,69	178,94	156,93		162,40
	luk	353,54	433,04	353,56	269,35	305,11	367,93	309,93	254,40	238,99	234,54	194,43	151,23
	mahune	-	0,10	0,05	-	0,14	-	-			-		
	krumpir	135,96	121,55	168,78	264,69	306,95	126,91	121,44	98,22	98,45	75,66	118,01	73,65
	mrkva	4,23	94,15	106,35	68,05	54,18	38,86	54,51	68,23	38,94	43,19	1,09	1,28
	paprika	24,05	34,17	27,06	34,23	30,63	47,48	36,48	36,15	35,88	33,50	33,13	32,76
	pastrnjak	1,65	0,42	0,60	-	0,58	1,42	0,25	0,97	2,32	1,23	0,77	0,99
	patlidžan	-	3,74	1,37	1,91	1,28	2,31	1,42	1,19	0,85	0,38	1,32	0,74
	peršin	5,42	3,34	2,52	1,90	2,95	4,51	2,92	3,83	3,04	4,79	3,70	4,77
	poriluk	4,38	16,15	0,17	13,20	0,15	13,93	4,85	26,91	15,91	18,3	14,90	0,26
	rajčica	8,53	8,19	5,27	5,15	6,15	8,18	10,51	7,88	6,08	6,09	6,72	3,7
	ricula							0,56	0,67	0,13	-		
	salata	-	0,10	0,10	-	1,82	0,81	0,80	0,67	0,61	2,25	1,21	1,28
	špinat	-	0,29	0,54	-	-	0,11	0,26	0,13	0,37	0,36	0,57	0,55
	šparoge	-	-	-	-	-	44,7	81,36	119,41	126,72	140,06	147,89	148,46
	tikva	1,79	3,50	1,26	6,87	17,19	-	-	69,15	51,24	-		
	tikvice	2,90	2,94	2,43	1,50	18,56	30,26	28,02			27,93	44,41	41,52
	tikva uljarica	-	-	-	-	-	41,40	75,19	114,89	42,78	22,79		26,39
	miješani nasad povrća	-	24,66	103,96	110,69	117,33	-	134,15	110,83		126,98	84,49	84,96
	ostalo povrće	49,73	85,49	264,42	60,20	91,97	-	-			-		0,20
	kućni vrt	-	-	-	-	-	123,64	-			-		
	slanutak											21,57	1,38
	Slatka paprika											0,11	0,59
	UKUPNO	1.064,66	1.683,01	1.773,27	1.724,18	1.941,15	1.972,51	1.958,68	2.062,58	1660,43	1705,96	1340,19	1383,53

Izvor: Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju

5. VOĆARSKA PROIZVODNJA

Pod višegodišnjim nasadima voća u intenzivnoj proizvodnji u Vukovarsko-srijemskoj županiji, prema podacima Agencije za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju, ukupno je 2.083,85 ha. U odnosu na prošlu godinu vidljivo je povećanje uzgoja voća za 48,67 ha. Vodeća vrsta u uzgoju je višnja, čije površine se tijekom 2021. godine nisu znatno mijenjale. Jabuka je do 2017. godine bila vodeća voćna vrsta prema zastupljenosti u intenzivnom uzgoju voća, no nastavlja se trend smanjenja površina pod jabukom, te je ona sada iza lijeske na trećem mjestu. Površine pod lijeskom i dalje se povećavaju, te je u odnosu na godinu prije 39,58 ha više.

Pregled višegodišnjih nasada po voćnim vrstama u ha

Vrsta	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.
aronija	-	-	-	-	14,80	16,88	17,03	17,52	17,81
badem	0,50	0,28	1,23	1,22	2,01	3,86	2,91	3,76	5,81
borovnica								5,23	5,33
breskva	78,92	65,97	68,97	66,19	50,49	55,37	53,59	48,96	48,13
dunja	1,2	2,14	0,65	3,86	4,84	5,96	9,74	9,60	9,52
jabuka	515,64	452,69	468,89	416,69	368,14	385,08	378,57	371,77	361,37
jagoda	1,52	2,22	2,13	4,14	6,95	5,36	3,16	6,21	6,98
kruška	42,96	34,47	39,62	28,27	37,46	35,30	54,08	51,23	45,29
kupina	3,25	3,44	3,59	3,03	3,11	3,24	3,24	4,22	2,97
lijeska	71,76	67,84	85,43	103,81	150,87	197,55	256,56	327,34	366,92
malina	1,86	0,60	1,86	0,44	2,01	1,90	8,60	8,82	8,27
marelica	24,34	26,15	23,01	21,79	20,30	20,17	17,45	18,56	19,27
miješano	96,14	109,70	127,02	145,93	134,74	141,83	153,23	152,74	153,17
nektarine	13,31	8,66	7,02	6,35	5,96	5,83	4,18	4,50	2,48
orah	88,16	59,26	111,24	122,22	163,26	161,58	186,06	221,01	239,32
ostalo	37,34	58,35	-	12,86	6,47	7,64	6,19	19,13	21,93
ribiz	1,48	-	-	-	-	-	-	0,01	0,04
šipak	0,50	0,18	0,21	-	0,58	2,77	9,03	3,78	5,28
šljiva	343,68	306,15	288,19	270,13	266,65	256,58	254,44	246,83	250,06
trešnja	7,76	4,42	7,00	7,89	7,89	8,20	8,29	7,08	6,28
višnja	304,28	309,41	317,27	297,17	449,96	491,11	503,59	506,88	507,62
Ukupno	1.634,60	1.511,93	1.553,33	1.511,99	1.696,49	1.806,21	1.929,94	2.035,18	2.083,85

Izvor: APPRRR, na dan 31.12.2021.

Udio višnje u ukupnom uzgoju voća iznosi 24,36%, udio jabuke je 17,34%, dok udio šljive iznosi 12,00% od ukupnog intenzivnog uzgoja voća. Nasadi orašastog voća na 612,05 ha čine 29,37% od ukupnih površina pod voćnjacima.

Najveći dio površina pod voćnim vrstama u posjedu je obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava, čak 1.102,18 ha, što iznosi 52,89%. Gospodarstva registrirana kao obrti proizvode voće na 212,50 ha, što iznosi 10,20% od ukupnih površina pod voćem, dok je u posjedu trgovačkih društava 640,60 ha, odnosno 30,74%. Zadruga imaju svega 17,53 ha voćnjaka, što je 0,84%.

Pregled površina prema tipu poljoprivrednih gospodarstava

PG prema tipu	Površina (ha) pod voćnim vrstama 2018.	Površina (ha) pod voćnim vrstama 2019.	Površina (ha) pod voćnim vrstama 2020.	Površina (ha) pod voćnim vrstama 2021.
OPG	1.071,08	1.120,66	1.128,07	1102,18
SOPG			43,44	107,13
OBRT	152,72	178,77	201,14	212,50
TRGOVAČKO DRUŠTVO	550,27	600,14	632,66	640,60
ZADRUGA	27,05	25,96	25,59	17,53
DRUGE PRAVNE OSOBE	5,09	4,41	4,28	3,91
UKUPNO	1.806,21	1.929,94	2035,18	2.083,85

Izvor: APPRRR na dan 31.12.2021.

Najveći nasadi voća nalaze se na području grada Vinkovaca, a najveći dio tih nasada u vlasništvu je Vinke d.d. Vinka je naš najveći proizvođač višnje, pa je od ukupnih površina pod višnjom u vlasništvu Vinke čak 62%. Osim višnje, Vinka ima i veće nasade jabuka, u čemu od ukupne površine pod jabukom Vinka ima 25,46% proizvodnje. Veći nasadi voćnjaka nalaze se i na području grada Vukovara, te na području općina Drenovci, Jarmina, Vođinci i Tovarnik.

Proizvodnjom višnje bavi se još 50 poljoprivrednih gospodarstava, a prosječna proizvodnja po gospodarstvu iznosi 4 ha. Osim na području Vinkovaca, gdje je 323,21 ha višnje, višnja se najviše uzgaja na području općina Drenovci i Tovarnik, dok je nasada jabuke najviše na području općina Jarmina i Vođinci, te na području gradova Vinkovci i Ilok. Nasade jabuka ima čak 93 poljoprivrednih gospodarstava, što je u prosjeku 3,89 ha po poljoprivrednom gospodarstvu. Godišnja proizvodnja jabuke na području Vukovarsko-srijemske županije kreće se oko 16.000 tona, no za skladištenje i čuvanje kako jabuke, tako i voća općenito, adekvatnih skladišnih kapaciteta na području županije nema. Šljiva se, osim u Vinkovcima, najviše uzgaja na području općine Tovarnik i grada Županje, no prosječna površina nasada po jednom gospodarstvu iznosi svega 0,7 ha. Za razliku od višnje, jabuke i lijeske, nasadi šljiva su većinom stari, a mnogi i zanemareni. Najveće površine pod lijeskom nalaze se na području gradova Vinkovci i Vukovar, te na području općine Drenovci. Prosječna površina nasada lijeske po gospodarstvu iznosi 1,82 ha.

Pregled voćnih vrsta po gradovima/općinama

	Višnja		Jabuka		Šljiva		Lijeska	
	Površina (ha)	broj gosp.	Površina (ha)	broj gosp.	Površina (ha)	broj gosp.	Površina (ha)	broj gosp.
Andrijaševci	0,36	1	1,07	1	0,51	1	9,14	7
Babina Greda	0,77	1	-	-	9,72	26	1,15	1
Bogdanovci	-	-	0,72	3	0,68	3	9,78	4
Borovo	4,44	1	-	-	3,29	8	6,91	3
Bošnjaci	-	-	2,35	2	8,4	15	0,79	2
Cerna	-	-	6,9	3	9,01	9	10,11	5
Drenovci	52,93	5	11,28	7	13,29	27	67,21	12
Gradište	-	-	-	-	2,67	15	3,22	5
Gunja	-	-	0,39	1	2,02	7	1,74	1
Ilok	2,03	2	43,4	15	5,31	18	17,94	15
Ivankovo	2,31	1	4,37	3	3,51	10	19,23	7
Jarmina	16,57	9	61,5	10	10,02	8	15,61	9
Lovas	-	-	4,61	3	1,02	3	11,1	9
Markušica	0,43	1	1,49	1	0,54	3	0,96	4
Negoslavci	-	-	-	-	0,83	2	-	-
Nijemci	2,11	1	9,18	4	1,68	11	4,3	4
Nuštar	0,25	1	2,51	2	7,87	15	2,03	3
Otok	12,3	5	1,29	1	7,19	13	13,53	9
Privlaka	2,0	2	-	-	1,61	5	1,63	1
Stari Jankovci	5,87	2	3,25	2	0,84	10	6,16	8
Stari Mikanovci	3,92	1	-	-	5,76	14	3,55	5
Štitar	-	-	-	-	2,03	9	0,41	1
Tompojevci	5,42	2	-	-	0,83	3	5,61	6
Tordinci	4,12	1	-	-	1,06	3	2,52	4
Tovarnik	36,72	1	9,39	9	29,78	17	21,49	18
Trpinja	2,06	1	3,76	3	5,35	15	6,8	3
Vinkovci	323,21	4	97,89	5	68,94	22	49,75	20
Vođinci	-	-	70,84	6	8,76	9	6,41	6
Vrbanja	-	-	5,51	1	7,21	17	13,03	4
Vukovar	24,04	8	19,21	10	7,36	13	41,87	22
Županja	5,76	1	0,46	1	22,97	28	12,94	4
UKUPNO	507,62	51	361,37	93	250,37	359	366,92	202

Izvor: APPRRR na dan 31.12.2021.

6. VINOGRADARSKA PROIZVODNJA

Prema podacima iz Vinogradarskog registra Agencije za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju u Vukovarsko – srijemskoj županiji ima 1.202 parcela vinograda ukupne površine 1.590,01 ha, na kojima je ukupno 7.446.099 trsova. Vinogradarstvom se bavi 465 gospodarstva. Prosječna površina vinograda po jednom poljoprivrednom gospodarstvu iznosi 3,42 ha. Tijekom 2021. godine iskrčena je 21 ARKOD parcela, odnosno 18,45 ha vinograda, što zbog starosti i obnove, a što zbog zamjene sorti. Površine pod vinogradima se značajno ne mijenjaju, dok je broj gospodarstava koji se bave vinogradarstvom ostao isti.

Pregled nasada vinove loze po godinama, u ha:

2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.
1.624,53	1.619,46	1.585,29	1.654,92	1.598,72	1.533,75	1.625,86	1.631,95	1.608,03	1.590,01

Izvor: APPRRR, na dan 31.12.2021.

Najveće površine vinograda nalaze se na području Iloka, 74,35 %, gdje je 808 ARKOD parcela površine 1.182,24 ha. Uz Ilok vinogradarstvom se bave i poljoprivredna gospodarstva u susjednim mjestima, pa je tako u Šaregradu 73,45 ha vinograda, u Bapskoj 54,78 ha, u Lovasu 59,52 ha, te u Opatovcu 41,17 ha vinograda. Vukovar, zajedno sa Sotinom, ima 45 ARKOD parcela površine 139,82 ha, što iznosi 8,79 % od ukupnih površina pod vinogradima.

Pregled površina pod vinogradima po općinama, gradovima i naseljima u VSŽ

NAZIV OPĆINE/GRADA	NAZIV NASELJA	VINOGRADI 2020.		VINOGRADI 2021.	
		Broj ARKOD parcela	Površina ARKOD parcela (ha)	Broj ARKOD parcela	Površina ARKOD parcela (ha)
BOGDANOVC	Svinjarevci	4	0,79	4	0,79
BOROVO	Borovo	2	0,29	2	0,29
GRADIŠTE	Gradište	2	0,13	2	0,13
ILOK	Bapska	110	56,87	107	54,78
ILOK	Ilok	824	1.198,57	808	1.182,24
ILOK	Mohovo	16	9,89	16	9,90
ILOK	Šaregrad	84	75,97	82	73,45
IVANKOVO	Ivankovo	8	1,22	9	1,28
JARMINA	Jarmina	9	4,86	8	4,15
LOVAS	Lovas	34	54,82	35	59,52
LOVAS	Opatovac	25	41,22	25	41,17
MARKUŠICA	Karadžićevo	1	0,22	1	0,22
MARKUŠICA	Ostrovo	2	0,16	2	0,16
NIJEMCI	Nijemci	1	0,31	1	0,31
NUŠTAR	Marinci	2	2,00	2	2,00
NUŠTAR	Nuštar	1	0,06	1	0,06
OTOK	Otok	2	0,12	-	-

STARI JANKOVCI	Slakovci	1	0,07	1	0,07
STARI JANKOVCI	Srijemske Laze	1	0,07	1	0,07
STARI JANKOVCI	Stari Jankovci	1	0,16	1	0,16
STARI MIKANOVCI	Novi Mikanovci	1	0,14	1	0,14
STARI MIKANOVCI	Stari Mikanovci	1	0,17	1	0,17
TOMPOJEVCI	Berak	4	2,10	4	2,09
TOMPOJEVCI	Bokšić	2	0,21	2	0,21
TOMPOJEVCI	Mikluševci	1	0,45	1	0,45
TORDINCI	Korog	2	0,35	2	0,35
TOVARNIK	Ilača	9	1,22	9	1,10
TOVARNIK	Tovarnik	17	12,69	18	13,03
TRPINJA	Trpinja	1	0,04	-	-
VINKOVCI	Vinkovci	6	0,74	6	0,73
VOĐINCI	Vođinci	4	1,33	4	1,28
VUKOVAR	Sotin	27	21,58	28	20,46
VUKOVAR	Vukovar	17	119,34	17	119,36
UKUPNO		1.241	1.631,93	1.201	1.590,08

Izvor: APPRRR, ARKOD baza na dan 31.12.2021.

6.1. Proizvodnja vinskih sorti grožđa

Proizvodnja vinskih sorti grožđa odvija se na posjedima OPG-a kao dio mješovite i dopunske proizvodnje na površini od 568,17 ha, te u trgovačkim društvima, poljodjelskim obrtima i poljoprivrednim zadrugama kao specijalizirana djelatnost na površini 1.002 ha. Prema podacima iz Vinogradarskog registra ukupno je 548 subjekata prijavilo proizvodnju grožđa, no ti se podaci razlikuju od podataka o broju poljoprivrednih gospodarstava evidentiranih u ARKOD sustav, gdje je evidentirano 452 poljoprivredna gospodarstva. Prema Vinogradarskom registru vinogradarstvom se bavi 474 fizičkih osoba odnosno obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava, 46 obrta, te 28 pravnih subjekata odnosno trgovačkih društava i zadruga.

Broj subjekata upisanih u Vinogradarski registar na dan 31.12.2021.

Vukovarsko-srijemska županija	Broj subjekata			
	2018.	2019.	2020.	2021.
Fizička osoba	449	451	465	474
Obrt	42	43	45	46
Pravni subjekt	27	27	28	28
Ukupno	518	521	538	548

Izvor: APPRRR, Vinogradarski registar na dan 31.12.2021.

Najveći broj poljoprivrednih gospodarstava, njih 191, posjeduje vinograde veličine od 1 do 5 ha, a površina tih vinograda iznosi 410,99 ha. 166 poljoprivrednih gospodarstava ima vinograde veličine 0,1 do 1,0 ha, a 56 poljoprivrednih gospodarstava ima vinograde manje od 0,1 ha. U kategoriji veličine vinograda od 5 do 10 ha je 19 poljoprivrednih gospodarstava sa ukupno 130,78 ha, dok 16 PG-a ima vinograde veličine od 10 do 50 ha na ukupno 284,74 ha. Vinograd veličine 50 do 100 ha ima samo jedno poljoprivredno gospodarstvo, od 100 do 200 ha vinograde posjeduju 2 poljoprivredna gospodarstva, a preko 200 ha vinograda ima jedno poljoprivredno gospodarstvo, i to 346,46 ha.

Površina pod vinogradima i broj PG-a prema veličini gospodarstva u VSŽ

< 0,1 ha		0,1 do 1 ha		1 do 5 ha		5 do 10 ha		10 do 50 ha		50 do 100 ha		100 do 200 ha		≥ 200 ha	
Površina (ha)	Broj PG-a	Površina (ha)	Broj PG-a	Površina (ha)	Broj PG-a	Površina (ha)	Broj PG-a	Površina (ha)	Broj PG-a	Površina (ha)	Broj PG-a	Površina (ha)	Broj PG-a	Površina (ha)	Broj PG-a
3,68	56	68,66	166	410,99	191	130,78	19	284,74	16	88,03	1	222,07	2	346,46	1

Izvor: APPRRR, na dan 31.12.2021.

Prema vrsti poljoprivrednog gospodarstva od ukupnih vinograda najveće površine imaju zajedno 15 trgovačkih društava i te površine iznose 635,85 ha. Nešto manje površine, 537,98 ha, ima ukupno 361 obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava. 42 obrta posjeduje ukupno 327,78 ha vinograda, dok 2 zadruge imaju zajedno 40,43 ha pod vinogradima.

Površina pod vinogradima i broj PG-a prema vrsti PG-a u VSŽ

VRSTA PG-a		2019.	2020.	2021.
OBITELJSKO POLJOPRIVREDNO GOSPODARSTVO (OPG)	Površina (ha)	617,42	568,18	537,98
	Broj PG-a	432	389	361
SAMOOPSKRIBNO POLJOPRIVREDNO GOSPODARSTVO (SOPG)	Površina (ha)	0,56	3,44	9,14
	Broj PG-a	2	9	31
DRUGE PRAVNE OSOBE (CRKVA, OBRAZOVNE USTANOVE, VOJSKA ...)	Površina (ha)	4,27	4,24	4,24
	Broj PG-a	1	1	1
OBRT	Površina (ha)	328,72	321,40	327,78
	Broj PG-a	37	37	42
TRGOVAČKO DRUŠTVO	Površina (ha)	645,63	640,61	635,85
	Broj PG-a	18	14	15
ZADRUGA	Površina (ha)	34,72	35,75	40,43
	Broj PG-a	2	2	2
UKUPNO	Površina (ha)	1.631,31	1.573,62	1.555,42
	Broj PG-a	492	452	452

Izvor: APPRRR, na dan 31.12.2021.

Najznačajnije sorte vinogorja Srijem odnosno Vukovarsko-srijemske županije su graševina i traminac među bijelim sortama, te frankovka i cabernet sauvignon među crnim sortama. Graševina se uzgaja na čak 950,56 ha, što je 60,86 % od ukupnih površina vinograda. Traminac, sorta po kojoj je Ilok nadaleko poznat, uzgaja se na 149,57 ha, što čini zastupljenost od 9,58 %. Frankovka, glavna crna sorta Srijemskog vinogorja, proširena je sa 8,21 % na 128,17 ha, dok se cabernet sauvignon uzgaja na 39,69 ha od ukupnih površina pod vinogradima.

Vodeće sorte u Vukovarsko-srijemskoj županiji na dan 31.12.2021.

r.br.	Naziv sorte	Površina (ha) 2019.	Površina (ha) 2020.	Površina (ha) 2021.
1	GRAŠEVINA=REISLINGITALICO, TALIJANSKI RIZLING, LAŠKI RIZLING, GRAŠICA	957,83	961,94	950,56
2	TRAMINAC CRVENI=GEWURTZTRAMINER, TRAMINAC MIRISAVI, TRAMINAC	149,87	151,54	149,57
3	FRANKOVKA=FRANKINJA, MORAVKA, BLAUFRÄNKISCH, LIMBERGER, FRANCONIANERA	141,05	133,56	128,17
4	RAJNSKI RIZLING=RHEINRIESLING, GRAŠEVINA RAJNSKA, GRAŠEVINA DIŠEĆA	119,12	115,04	113,49
5	CHARDONNAY = ŠARDONE	68,40	64,30	65,67
6	CABERNETSAUVIGNON = KABERNESOVINJON, C.S.NOIR, PETIT C., VIDURESAUVIGNON, CARBONET	48,06	44,16	39,69
7	PINOT SIVI=BURGUNDAC SIVI, PINOT GRIS	21,37	20,50	19,69
8	MERLOT = MERLAUTNOIR, MERLO, PLANTMEDOC, VITRAILLE	15,09	15,02	15,49

9	PINOT BIJELI=BURGUNDAC BIJELI, PINOT BLANC	14,42	13,78	13,73
10	RUŽICA CRVENA=DINKA CRVENA, KÖVIDINKA	14,32	14,20	14,20
11	SILVANAC ZELENI=SILVANER	11,55	9,16	8,05
12	SAUVIGNON=SAVIGNONBLANC, SOVINJON BIJELI, SOVINJON, MUŠKATNI SILVANAC	7,76	7,39	8,63
13	MUŠKAT HAMBURG=MUSCATHAMBURG	7,58	7,33	7,14
14	KARDINAL CRVENI=CARDINAL	6,64	6,37	6,25
15	MOSLAVAC=ŠIPON,POŠIPON, FURMINT BLANC, MOSLER GELBER, JAUNE, YELLOW	-	5,12	5,12
16	PINOT CRNI=BURGUNDAC CRNI, PINOT NOIR	4,78	4,82	4,19
17	PLEMENKA BIJELA=CHASSELASBLANC	4,69	4,41	4,28
18	CABERNETFRANC = KABERNETFRANKBRETON, PLANTBERTON, VERONAI, CAPBERTONROUGE	3,69	3,65	3,68
19	MUŠKAT BIJELI=MUSCAT BLANC(MUSCAT DE FRONTIGNAN), MUŠKAT MOMJANSKI,MUŠKAT ISTARSKI	2,80	2,80	1,86
20	ŽLAHTINA=ŽLAJTINA	2,35	2,35	2,35
21	SLANKAMENKA (BIJELA)=SLANKAMENKA,MAĐARKA,MAĐARUŠA, FEHERSZLANKA	1,82	-	-
Vukovarsko - srijemska županija ukupno		1.603,19	1.587,44	1.561,81

Izvor:APPRRR, na dan 31.12.2021.

Kao i prijašnjih godina, i 2021. godine su se manifestirali simptomi različitih fitoplazmoza. Prema vanjskim pokazateljima, najčešće se radilo o esca-i. U vinogradima se intenzivno provodilo i praćenje prijenosnika zlatne žutice, američkog cvrčka, kako zahvaljujući IAKS mjeri 10.1.12. Korištenje feromonskih, vizualnih i hranidbenih klopki, tako i projektu „Otkrivanje i praćenje pojavnosti bolesti zlatne žutice vinove loze u vinogorju „Srijem“ koji je Vukovarsko-srijemska županija provodila u suradnji sa Fakultetom agrobiotehničkih znanosti Osijek.

6.2. Projekt „Otkrivanje i praćenje pojavnosti bolesti zlatne žutice vinove loze u vinogorju Srijem“

Projekt se provodio tijekom 2020. i 2021. godine s ciljem stvaranja preduvjeta za daljnja postupanja svih dionika sektora vina na području vinogorja Srijem vezano uz pojavu bolesti zlatne žutice vinove loze praćenjem prisutnosti i infekcije vektora, te prisutnosti fitoplazme u uzorcima biljnog materijala. Projekt je obuhvaćao i izradu digitalne baze podataka na temelju prikupljenih rezultata, kao i izradu katastra zapuštenih vinograda, te prijedlog optimalnih rokova i načina primjene insekticida s ciljem suzbijanja vektora i daljnjeg širenja bolesti.

Praćenje imaga američkog cvrčka (*Scaphoideus titanus*) kao vektora bolesti zlatne žutice vinove loze (*Candidatus Phytoplasma vitis*), provođeno je u razdoblju od 15.06. do 01.09. tijekom 2020. i 2021. godine intenzivnom primjenom žutih ljepljivih ploča, koje su postavljane unutar vinograda PZ Trs. Odmah po zamijeni ploča pristupilo se detekciji američkog cvrčka na pločama od strane entomologa Fakulteta agrobiotehničkih znanosti Osijek. Dobiveni rezultati pokazuju kako je američki cvrčak prisutan u svim istraživanim vinogradima, a njihov broj je značajno varirao ovisno o datumu postavljanja ploča, lokaciji vinograda i godini istraživanja. Najveći broj vektora po žutoj ploči (284) zabilježen je u vinogradu na položaju Alvaluk. Više od 200 vektora po žutoj ploči utvrđeno je u više vinograda tijekom prve godine istraživanja. Obavljen je i ulov imaga američkog cvrčka na svim lokacijama i vinogradima, te je izvršena detekcija prisutnosti fitoplazme u tijelu vektora, kao i laboratorijska analiza prikupljenih potencijalno zaraženih uzoraka vinove loze. U 2021. godini od ukupno 5 analiziranih cvrčaka jedan je bio pozitivan na prisutnost fitoplazme. Uz ovako velike brojeve vektora i značajne površine vinograda može se očekivati propadanje

velikog broja trsova vinove loze pa i cijelih vinograda u idućim godinama ukoliko se suzbijanje ne provodi pravovremeno i u svim vinogradima.

Na temelju prikupljenih podataka o visokoj populaciji američkog cvrčka na području grada Iloka jasno je kako je rizik od epidemijskog širenja zlatne žutice izrazito visok. Iz toga razloga tijekom svibnja i lipnja 2021. provela su se praćenja ličinki američkog cvrčka kako bi se utvrdio optimalni trenutak primjene prvog tretiranja insekticidom s ciljem sprječavanja širenja prijenosa fitoplazme. Pravodobno provedena dva zaštitna tretmana nisu u potpunosti polučila željeni učinak s obzirom da su svi istraživani vinogradi okruženi vinogradima u kojima je zaštita provođena djelomično ili uopće nije, a mobilnost odraslih jedinki američkog cvrčka kreće se od nekoliko stotina do više od 1.000 metara. Stoga je proveden i treći zaštitni tretman u drugoj polovici kolovoza koji je bio iznimno učinkovit te je broj cvrčaka sveden na 0 ili na jednoznačenaste brojeve. Ovakav rezultat pokazuje kako su insekticidni tretmani iznimno učinkoviti ukoliko se provode pravodobno, ali puni učinak će izostati i bolest će se nastaviti širiti ukoliko isti takav tretman ne primjene svi vinogradari unutar vinogorja.

Podizanje javne svijesti ključno je kako bi se efikasno suzbilo širenje štetnog organizma. Pravovremeno informiranje javnosti, prvenstveno svih vinogradara u RH, ali i šire javnosti o problemu zlatne žutice je od presudne važnosti za sprječavanje daljnjeg širenja i iskorjenjivanja zlatne žutice u zaraženim vinogradarskim područjima RH.

6.3. Proizvodnja vina

Vinske godine 2019. proizvedeno je 14.574,51 t grožđa, te 99.893,64 hl vina. Od ukupne količine proizvedenog vina 20% su crna i/ili rose vina, dok je 80% bijelih vina. Među bijelim vinima ističu se graševina kao vodeća sorta, te traminac kao sorta značajna u vinskoj tradiciji ovog kraja, a čiji uzgoj u Iloku započinje još 1710. godine i zahvaljujući posebnostima klimatsko-pedoloških uvjeta postiže iznimne rezultate sve do danas. Među crnim vinima vodeće su frankovka i cabernet sauvignon.

Prijavljena proizvodnja grožđa i vina za vinske godine 2016.* - 2020.*****

VUKOVARSKO-SRIJEMSKA ŽUPANIJA	GROŽĐE (t)	VINO (hl)	BROJ PODNOSITELJA
Vinska godina 2016.	14.234,21	97.364,44	61
Vinska godina 2017.	14.164,99	93.892,91	60
Vinska godina 2018.	15.948,13	115.472,84	58
Vinska godina 2019.	14.294,66	76.104,27	59
Vinska godina 2020.	14.574,51	99.893,64	57

*vinska godina 2016.(01.08.2016.-31.07.2017.)

**vinska godina 2017.(01.08.2017.-31.07.2018.)

***vinska godina 2018.(01.08.2018.-31.07.2019.)

****vinska godina 2019.(01.08.2019.-31.07.2020.)

*****vinska godina 2020.(01.08.2020.-31.07.2021.)

Izvor:APPRRR, na dan 31.12.2021..

Prema količini proizvedenog vina Vukovarsko-srijemska županija je iza Dubrovačko-neretvanske i Osječko-baranjske županije na trećem mjestu, a prosječna proizvodnja po jednom podnositelju u našoj županiji iznosila je 1.752,52 hl vina. U odnosu na prošlu godinu,

vinske godine 2020. proizvedeno je 23.789,37 hl vina više sa gotovo istih površina vinograda, dok je proizvodnja grožđa veća za 279,85 t.

Prijavljena proizvodnja grožđa i vina za vinsku godinu 2018.* i 2019.** po Županijama

Županija	Grožđe (t)			Vino (hl)			Broj podnositelja		
	2018.	2019.	2020.	2018.	2019.	2020.	2018.	2019.	2020.
Bjelovarsko-bilogorska	355,38	203,54	293,38	2.306,55	1.005,03	1.601,71	46	40	43
Brodsko-posavska	312,38	244,44	298,23	1.711,29	1.230,50	1.710,05	59	52	50
Dubrovačko-neretvanska	12.172,12	9.047,27	6.458,72	86.943,83	58.232,19	142.878,47	294	333	283
Grad Zagreb	4.172,22	2.186,22	2.890,75	27.099,80	13.416,07	18.419,79	94	79	77
Istarska	18.420,69	12.216,92	13.758,95	122.412,39	81.489,69	90.024,60	774	533	565
Karlovačka	362,57	232,81	227,30	2.198,84	1.404,22	1.449,75	41	33	29
Koprivničko-križevačka	798,48	567,99	624,70	4.956,04	3.286,21	3.640,80	85	72	66
Krapinsko-zagorska	1.548,29	1.161,18	1.077,06	10.208,45	7.626,63	7.016,95	276	244	209
Ličko-senjska	65,17	49,31	50,04	400,75	315,29	299,51	8	6	7
Međimurska	3.504,77	3.494,01	2.623,18	23.539,28	20.339,02	19.781,05	142	141	138
Osječko-baranjska	16.611,52	15.285,31	16.960,78	110.626,66	102.789,78	114.418,56	100	89	74
Požeško-slavonska	12.966,93	8.961,38	10.028,28	83.708,17	58.753,54	66.578,68	126	114	116
Primorsko-goranska	3.445,58	2.288,03	2.543,10	22.753,78	16.116,67	15.473,92	68	71	63
Sisačko-moslavačka	651,12	477,65	436,43	4.198,46	2.916,40	2.559,42	56	55	44
Splitsko-dalmatinska	4.782,79	2.927,63	2.058,59	28.347,24	17.921,91	11.367,06	501	347	316
Šibensko-kninska	3.580,82	2.570,00	2.038,80	22.291,89	14.544,04	11.231,64	311	273	218
Varaždinska	1.403,90	1.297,47	1.162,04	9.446,14	8.199,16	7.634,36	163	159	153
Virovitičko-podravska	1.858,06	1.254,18	2.056,26	11.780,55	7.879,42	13.029,24	58	55	50
Vukovarsko-srijemska	15.948,13	14.294,66	14.574,51	115.472,84	76.104,27	99.893,64	58	59	57
Zadarska	1.126,37	720,68	432,75	6.205,96	3.948,19	2.172,46	196	117	82
Zagrebačka	5.050,59	3.927,32	4.009,81	35.969,44	27.078,58	28.847,26	364	343	311
Ukupno	109.137,88	83.408,00	84.603,66	732.578,35	524.596,81	660.028,92	3.820	40	2.951

*Vinska godina 2018. (01.08.2018.-31.07.2019.)

**Vinska godina 2019. (01.08.2019.-31.07.2020.)

***Vinska godina 2020. (01.08.2020.-31.07.2021.)

Izvor: APPRRR, podaci iz Vinogradarskog registra na dan 31.12.2020.

Od ukupno proizvedene količine vina 74,28 % je kategorije kvalitetnih vina (vino ZOI), dok je 5,94 % vina kategorije vrhunskih vina KZP (vino ZOI). Veliki je udio i vina bez ZOI, koji iznosi 13,56 % od ukupno proizvedene količine vina.

Prijavljena proizvodnja vina za vinsku 2017.* - 2020.**** po kategorijama kvalitete vina

Vukovarsko-srijemska županija	Vino (hl)			
	2017.*	2018.**	2019.***	2020.****
Vrhunsko vino KZP (vino ZOI)	3.373,06	4.499,15	5.143,95	5.931,34
Kvalitetno vino (vino ZOI)	68.632,91	65.959,45	61.702,25	74.202,81
Sortno vino bez ZOI (sa oznakom sorte i berbe)	9.105,99	33.350,57	3.126,00	6.174,87
Vino bez ZOI	12.780,95	11.353,67	6.132,07	13.546,32
Ostalo vino	0,00	310,00	0,00	38,30
Ukupno (hl)	93.892,91	115.472,84	76.104,27	99.893,64

*Vinska godina 2017. (01.08.2017.-31.07.2018.)

**Vinska godina 2018. (01.08.2018.-31.07.2019.)

***Vinska godina 2019. (01.08.2019.-31.07.2020.)

****Vinska godina 2020. (01.08.2020.-31.07.2021.)

Izvor: APPRRR, Vinogradarski registar na dan 31.12.2021.

Prijavljene zalihe vina na dan 31.07.2021. iznosile su 83.146,00 hl, što je za 16.747,64 hl manje od ukupno prijavljene proizvedene količine vina u toj godini (berba 2020.), a koja je iznosila 99.893,64 hl. U istom razdoblju 2020. godine zalihe vina bile su veće za čak 31,3% od ukupno prijavljene proizvedene količine vina u toj godini (berba 2019.), što je bio odraz situacije uzrokovane pandemijom COVID 19 i mjerama koje su uzrokovale pad prometa i potrošnje vina. Smanjenju zaliha vina doprinijele su i 2 interventne mjere: destilacija vina u kriznim slučajevima i potpora za krizno skladištenje vina.

Zalihe vina kod proizvođača VSŽ na dan 31.07.2021.

KATEGORIJA VINA	ZALIHE PROIZVOĐAČA (VINO) NA DAN		
	31.7.2019. (hl)	31.7.2020. (hl)	31.7.2021. (hl)
VRHUNSKO VINO KZP – CRNO/ROSE	2.155,26	2.405,25	2.367,00
VRHUNSKO VINO KZP - BIJELO	3.267,02	3.679,34	6.885,00
KVALITETNO VINO KZP – CRNO/ROSE	12.505,15	13.026,87	12.158,00
KVALITETNO VINO KZP - BIJELO	45.233,39	47.402,58	40.921,00
SORTNO VINO – CRNO/ROSE	96,50	140,48	134,00
SORTNO VINO - BIJELO	12.768,64	10.045,59	6.222,00
VINO BEZ ZOI – CRNO/ROSE	6.836,54	8.809,46	3.501,00
VINO BEZ ZOI - BIJELO	10.946,27	14.373,33	10.831,00
OSTALO VINO – CRNO/ROSE	455,49	49,32	54,00
OSTALO VINO - BIJELO	1.102,71	40,20	73,00
UKUPNO	95.366,97	99.972,42	83.146,00

Izvor: APPRRR, Vinogradarski registar, na dan 31.07.2021.

6.4. Proizvodnja stolnoga grožđa

U našoj županiji proizvodnja stolnoga grožđa slabo je zastupljena. Stolne sorte grožđa uzgajaju se na svega 10-tak ha. Klimatski uvjeti na ovom području nisu optimalni za intenzivan uzgoj stolnog grožđa.

Na području podregije Hrvatsko Podunavlje, koje obuhvaća vinogorja Srijem, Erdut i Baranja, u Vinogradarskom registru upisano je 43,76 ha vinograda zasađenih stolnim sortama grožđa. Te površine predstavljaju 15,5 % ukupnih površina pod stolnim grožđem na području Hrvatske, a od sorti stolnog grožđa najviše se uzgajaju sorte Muškati hamburg (13,2 ha), Cardinal crveni (10,35 ha) i Plemenka bijela (9,23 ha) (Izvor: "Proizvodnja stolnog grožđa"; Karoglan, Osrečak, Andabaka, Brodski).

6.5. Prerada – podrumski kapaciteti

Vinogradari i vinari na području Vukovarsko-srijemske županije imaju adekvatne uvjete za preradu grožđa i proizvodnju i čuvanje vina. Zahvaljujući ulaganjima kroz Nacionalni program pomoći sektoru vina 2014.-2018., te za 2019.-2023., znatno su povećani podrumski kapaciteti te se grade nove odnosno dograđuju postojeće vinarije i opremaju suvremenijom opremom i strojevima. Konstantno se unapređuje kvaliteta kako procesa proizvodnje vina tako i samog proizvoda.

6.6. Nacionalni program pomoći sektoru vina za razdoblje 2019.-2023.

03.siječnja 2019. godine usvojen je Nacionalni program pomoći sektoru vina za naredno razdoblje, od 2019. do 2023. godine. U narednom razdoblju Nacionalni program pomoći sektoru vina provodit će se kroz četiri mjere: Informiranje u državama članicama, Promidžba na tržištima trećih zemalja, Restrukturiranje i konverzija vinograda, te Ulaganja. Uvedena je nova mjera, Informiranje u državama članicama, s intenzitetom potpore od 80% od razine maksimalno prihvatljivih troškova. Kako bi se sredstva predviđena programom iskoristila bolje nego u prethodnom programskom razdoblju, novi Program je prilagođen potrebama vinara i vinogradara, te je administrativno rasterećen. U mjeri Restrukturiranje i konverzija vinograda povećan je intenzitet potpore sa dosadašnjih 50% na 75% od razine maksimalno prihvatljivih troškova, uvedena je nadoknada gubitka dohotka za iskrčene vinograde u razdoblju od 3 godine, te mogućnost pokrivanja troškova tzv. doprinosa u naravi kojim se korisniku nadoknađuje vrijednost izvršenih poslova u projektu koje je sam proveo, što prije nije bilo moguće. U svim mjerama, a s ciljem bržeg protoka financijskih sredstava u projektu, uvedena je isplata potpore po pojedinim provedenim aktivnostima u projektu, a ograničit će se mogućnost višekratnih prolongacija projekta.

Putem Nacionalnog programa pomoći sektoru vina za razdoblje od 2019.-2023. potporu je tijekom 2019. i 2020. godine (zadnji podatci objavljeni sa danom 25.08.2020.) u Vukovarsko-srijemskoj županiji ostvarilo ukupno 12 korisnika. Kroz mjeru Ulaganja u vinarije i marketing vina potporu je ostvarilo 5 vinarija ukupne vrijednosti 1.850.050,68 HRK. Jedna vinarija ostvarila je potporu u vrijednosti 107.823,38 HRK kroz mjeru Promidžba vina na tržištima trećih zemalja, dok je 6 korisnika ostvarilo potporu za mjeru Restrukturiranje i konverzija vinograda, a čija vrijednost potpore iznosi 10.120.289,50 HRK.

MJERA	BROJ KORISNIKA	UKUPNA VRIJEDNOST PROJEKTA (HRK)	IZNOS ODOBRENE POTPORE (HRK)	IZNOS ISPLAĆENE POTPORE (HRK)
ULAGANJE U VINARIJE I MARKETING VINA	5	4.854.797,69	1.850.050,68	60.800,00
PROMIDŽBA VINA NA TRŽIŠTIMA TREĆIH ZEMALJA	1	134.779,23	107.823,38	0,00
RESTRUKTURIRANJE I KONVERZIJA VINOGRADA	6	9.112.520,81	10.120.289,50	2.084.390,14
INFORMIRANJE U DRŽAVAMA ČLANICAMA	0	0,00	0,00	0,00

Izvor: APPRRR na dan 25.08.2020.

Uslijed velikih tržišnih poremećaja uvjetovanih pojavom pandemije bolesti COVID – 19 Europska Komisija je donijela niz uredbi kojima se mijenjaju postojeće mogućnosti programiranja mjera u okviru Nacionalnih programa potpore sektoru vina. Na temelju toga Ministarstvo poljoprivrede pripremio je Izmjene i dopune Nacionalnog programa pomoći sektoru vina za razdoblje od 2019. do 2023. godine nakon što je s predstavnicima

proizvođača iz sektora vina raspravilo mogućnosti koje je Europska Komisija ponudila državama članicama donošenjem niza uredbi kojima se mijenjaju ili dopunjuju postojeće mogućnosti programiranja mjera u okviru Nacionalnih programa potpore sektoru vina s ciljem pružanja pomoći vinarima za saniranje šteta nastalih uslijed poremećaja tržišta vina kao posljedice pojave pandemije bolesti COVID – 19.

U sklopu Izmjena i dopuna Nacionalnog programa pomoći sektoru vina za razdoblje od 2019. do 2023. godine donesene su dvije interventne mjere:

1. Destilacija vina u kriznim slučajevima kroz koju je bilo moguće odobravanje potpore proizvođaču vina za vino isporučeno na destilaciju odobrenom destilateru. Kvota vina za destilaciju za koju se dodjeljivala potpora tijekom 2020. godine iznosila je 6.500.000 litara, a ukupni iznos potpore u mjeri iznosio je 38,3 milijuna kuna, dok je za 2021. godinu utvrđena kvota iznosila ukupno 2.000.000 litara vina;
2. Potpora za krizno skladištenje vina kojom se proizvođača vina stimuliralo da svoje zalihe vina ne stavlja na tržište određeno vrijeme, čime se smanjuje ponuda i održava cijena. Kvota vina za skladištenje za koju se dodjeljivala potpora 2020. godine iznosila je 2.770.000 litara, a ukupan iznos potpore u mjeri iznosio je 5 milijuna kuna, dok je za 2021. godinu utvrđena kvota vina za skladištenje iznosila ukupno 2.493.175 litara.

Mjeru Destilacija vina u kriznim slučajevima 2021. godine koristilo je 5 proizvođača vina s područja Vukovarsko-srijemske županije i utvrđena im je kvota vina za destilaciju od ukupno 295.018 litara, što je daleko manje u odnosu na 2020. godinu kada je istu potporu koristilo 8 proizvođača vina za ukupno 1.466.884 litara. Potporu za krizno skladištenje vina 2021. godine ostvarila su 2 proizvođača vina s područja Vukovarsko-srijemske županije za ukupno 411.292 litara vina, dok je tijekom 2020. godine kroz ovu Mjeru skladišteno 58.923 litara.

Osim navedenih novih mjera Izmjenama i dopunama Nacionalnog programa omogućeno je povećanje intenziteta potpore za projekte koji će se u natječajima odobriti u razdoblju trajanja bolesti COVID-19, odnosno nakon stupanja na snagu uredbi i to u mjeri Ulaganja u vinarije i marketing vina s 50% na 60% i mjeri Restrukturiranje i konverzija vinograda sa 70% na 80%.

7. JESENSKA SJETVA 2021. GODINE

Jesenska sjetva poljoprivrednih kultura odnosno zastupljenost zasijanih jesenskih kultura najviše ovisi o plodoredu koji se kod nas najviše primjenjuje, a to je tropolje. Takav plodored onda i formira strukturu sjetve da odnos jesenske i proljetne sjetve bude u takvom omjeru (60-65 % proljetna sjetva pretežito okopavine i 30-35 % jesenska sjetva strnih žitarica. Uz prethodno navedeno bitan faktor strukture sjetve su i klimatski uvjeti koji vladaju tijekom jesenskih mjeseci u kojima su optimalni rokovi za sjetvu. U tom periodu su izostale očekivane padaline i to najviše u 9. mjesecu kada je palo čak 50 mm manje od prosjeka za taj mjesec tako da se sama priprema tla za sjetvu i sama sjetva odvijala u znatno otežanim uvjetima. Naime, teško je bilo uskladiti osnovnu obradu tla i sjetvenu pripremu jer nakon toga nije bilo dovoljno padalina da se osigura potrebna količina vlage za nicanje. Rezultat toga je u pravilu slab i nejednak ponik odnosno nezadovoljavajući sklop biljaka po hektaru koji jamči dobar prinos. U 10., a pogotovo 11. mjesecu su pale značajne količine padalina (čak duplo više nego su prosjeci za te mjeseci 90 litara iznad prosjeka) i to dobro raspoređene pa se moglo pristupiti klasičnoj obradi tla i sjetvi. Primjena klasičnog načina obrade tla i sjetve nastavljena je do okončanja optimalnih rokova jesenske sjetve svih ozimih kultura.

U strukturi jesenske sjetve dominantno mjesto uvijek zauzima pšenica i to s oko 66,60 %, dok preostali dio od oko 26,00 % zauzimaju pivarski i stočni ječam, zatim uljana repica s 6,60 %, dok zob i triticalle čine tek 0,80 % od ukupno zasijanih površina.

Iz priložene tablice može se vidjeti da je uljana repica imala značajno veću zasijanosti u 2016. i 2017. godini i da se tada sve više uklapala u plodored jesenske sjetve. Međutim, kasnije godine pokazuju da se površine pod uljanom repicom smanjuju da bi sada iznosile tek oko 3.000 hektara. To ukazuje na stvarnost naših klimatskih uvjeta koji su u biti jako nepovoljni za zasnivanje ove kulture (sušni i nestabilni uvjeti za vrijeme pripreme i sjetve uljane repice) tako da je jako teško doći do optimalnog sklopa koji bi osigurao stabilne prinose.

Što se tiče stočnog i pivarskog ječma može se reći da su se površine zasijane ovom kulturom u zadnjih par godina stabilizirale na oko 12.000 hektara, a kao razlog se može navesti ugovaranje proizvodnje pivarskog ječma koji ima dobre i stabilne uvjete otkupa i rokova plaćanje. Zob i triticalle kao izrazito stočna hrana na najnižoj su razini s tek 0,8 % što nam govori da nema potrebe za ovom proizvodnjom iz već poznatog razloga, a taj je da nam je stočarstvo na vrlo niskoj razini.

Kako dugi niz godina pratimo ovu tematiku temeljenu na višegodišnjem iskustvu procjenjujemo da površine ovogodišnje jesenske sjetve odstupaju za oko 2.000 hektara u odnosu na prethodnu godinu. Pretpostavlja se da je najveće povećanje bilo kod pšenice i stočnog ječma. Kao glavni razlog tomu smatra se plodored i stabilizacija prinosa i otkupnih cijena za sve kulture jesenske sjetve.

Prikaz strukture jesenske sjetve ozimih usjeva

r.b r.	kultura	zasijano po godinama											
		2016.		2017.		2018.		2019.		2020.		2021. procjena	
		ha	%	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%
1.	pšenica	24.610	58,17	28.680	60,50	29.057	63,13	29.553	61,93	30.634	66,49	32.000	66,60
2.	pivski ječam	9.029	21,34	8.260	17,43	9.418	20,47	12.272	25,72	12.060	26,17	12.500	26,00
3.	stočni ječam												
4.	triticalle	601	1,42	570	1,20	453	0,98	328	0,62	345	0,74	320	0,60
5.	zob	217	0,52	79	0,17	153	0,33	131	0,27	122	0,26	120	0,20
6.	uljana repica	7.850	18,55	9.814	20,70	6.943	15,09	5.439	11,39	2.911	6,31	3.200	6,60
UKUPNO		42.307		47.403		46.024		47.723		46.072		48.000	

Izvor : Agencija za plaćanje u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju, procjena Odjela

Kako smo prethodno već spomenuli i obrazložili klimatske uvjete u ljetnim mjesecima i ispodprosječne padaline u 9. mjesecu, nije došlo je do stvaranja dobrih preduvjeta za kvalitetnu obradu tla tako da je sjetvena priprema za uljanu repicu obavljena u nepovoljnim uvjetima jer su u tom periodu izostale potrebne padaline tako da je i sjetva obavljena pretežito u suho tlo koje nije dobilo potrebnu količinu vlage za nicanje. Samo su rijetki uspjeli u pripremi sačuvati vlagu i u takvo tlo obaviti sjetvu koja je kasnije i kvalitetno ponikla. Ostali su dobili značajnije obroke padalina u 10. mjesecu dobro raspoređene tako da se može reći da je sjetva uljane repice ove godine gotovo svima uspjela. Što se tiče uzrasta i stanja uljane repice u kojim je ušla u zimski period može se reći da je zadovoljavajuće. Srećom zima nije bila jaka pa su usjevi uljane repice dobro podnijeli niske zimske temperature te je sklop biljaka ostao nedirnut tako da će proljeće uljana repica dočekati u dobroj kondiciji i spremna za vegetaciju i ostvarivanje kvalitetnih prinosa.

Povoljni agroklimatski uvjeti su značajno utjecali na pravovremeno skidanje predkultura kao što su soja, suncokret i šećerna repa nakon čega je ostalo dovoljno vremena za primjenu svih agrotehničkih mjera u provedbi sjetve pšenice i ječma tako da je najvećim dijelom obavljena u optimalnim agrotehničkim rokovima.

Za ovu jesensku sjetvu može se slobodno reći da je jedna od najpovoljnijih i najuspješnijih jer su gotovo sve pšenice i ječmovi zasijani u optimalnim rokovima i imaju zadovoljavajući sklop i kondiciju s kojom su ušli u zimu. Obrada tla i sama sjetva je obavljena uz minimalne napore, a uz najmanji utrošak energije i remena. Za ovako dobro obavljenu sjetvu najzaslužnije su iznadprosječne i dobro raspoređene padaline u 10. i 11. mjesecu i nisu ugrožavale obavljanje sjetve.

Tijekom sjetve je bila osigurana dovoljna količina kvalitetnog sjemena od strane sjemenarskih kuća, no potrebno je napomenuti da je još uvijek prisutno dosta domaćeg sjemena iz vlastite proizvodnje koje nije dorađeno i zaštićeno od bolesti i štetnika. Na ovu pojavu značajno utječe niska otkupna cijena merkantilne pšenice kojoj je „kumovao“ Kodeks o otkupu žitarica i uljarica, a s druge strane preskupa sjemenska roba..

Što se tiče prezimljenja pšenice i ostalih žitarica, možemo reći da se sada gotovo sve nalaze u zadovoljavajućem stanju, a to znači da su sklopovi uslijed blage zime solidno popunjeni i da će se s ciljanom i pravovremenom prihranom dovesti u obećavajuće stanje.

Ako u preostalom vegetacijskom razdoblju do žetve budu vladali povoljni klimatski uvjeti te se primijenile sve potrebne agrotehničke mjere, ova godina može obećavati i iznadprosječne rezultate. Za ostvarenje vrhunskih rezultata biti će potrebni izuzetno povoljni klimatski uvjeti i optimalne padaline koje se u pravilu ne poklope s potrebama biljaka u fazama razvoja koje definiraju vrhunske rezultate.

Na kraju se može zaključiti da su gotovo sve zasijane površine pod pšenicom i ostalim jesenskim kulturama u zadovoljavajućem stanju.

8. PRIRODNE NEPOGODE U 2021. GODINI

Poljoprivredne površine županije u 2021. godini zahvatilo je sedam prirodnih nepogoda koje je temeljem prijedloga Županijskog povjerenstva za procjenu šteta od prirodnih nepogoda proglasio Župan Vukovarsko – srijemski i to:

	OPĆINA/GRAD	PRIRODNA NEPOGODA	IZNOS ŠTETE U KN
1.	Vrbanja	Tuča (proglašena 05.07.2021.)	2.709.112,77
2.	Ilok,Lovas	Olujni i orkanski vjetar (proglašena 22.07.2021.)	13.990.027,48
3.	Ivankovo	Tuča (proglašena 09.08.2021.)	8.823.655,01
4.	Tordinci	Tuča (proglašena 09.08.2021.)	2.209.908,12
5.	Županja, Babina Greda, Vrbanja,Drenovci,Privlaka	Suša (proglašena 21.09.2021.)	87.253.132,67
6.	Bošnjaci,Cerna,Gradište,Gunja, Nijemci,Štitar	Suša (proglašena 07.10.2021)	61.974.580,85
7.	Otok	Suša (proglašena 27.10.2021.)	13.987.126,87
Ukupno			190.947.543,77

Pregled prirodnih nepogoda od 2005. – 2021. godine

godina	broj prijava štete	površina na kojoj je nastala šteta u ha	vrsta elementarne nepogode	zahvaćeno područje	procijenjena šteta u kunama	isplaćena šteta iz državnoga proračuna -kn
2005.	4.818 fizičke osobe, 98 pravne osobe	60.161	ledotuča, izmrzavanje, i olujno nevrijeme (5 EN)	cijelo područje VSŽ	146.843.005,20	75.667,00
2006.	2.307 od strane fizičkih i 71 od strane pravnih osoba	28.810	prekomjerna količina oborina (2 EN)	cijelo područje VSŽ	53.003.630,76	886.178,00
2007.	4.734 od strane fizičkih i 179 od strane pravnih osoba	80.968	suša i ledotuča (4 EN)	cijelo područje VSŽ Cerna, Bošnjaci, Markušica, Tordinci, Drenovci, Vrbanja	231.802.156,41	17.076.550,32
2008.	82 fizičke osobe	704.501 3.085 stabala voća	ledotuča (1 EN)	Bošnjaci	2.179.146,90	106.708,00
2009.	98 fizičkih osoba i 2 pravne osobe	925	ledotuča (2 EN)	Tompojevci Lovas Tovarnik	5.884.742,69	142.354,00
2010.	4012 fizičkih i 170 pravnih osoba	82.934	prekomjerna količina oborina i ledotuča, (3 EN)	cijelo područje VSŽ	203.438.663,89	43.618.358,39
2011.	5114 fizičkih i 416 pravnih osoba	101.552 1750 stabala 601.678 kg/stablu 2.133.346 kg/trsu	mraz, ledotuča i suša (8 EN)	cijelo područje VSŽ	282.204.676,29	1.040.419,11 (štete veće od 60 %)
2012.	5922 fizičkih i 302 pravne osobe	2.132.528 kg/stablu 9.386.208 kg/trsu 69.772 t/ha	mraz,ledotuča,oluj no nevrijeme,suša (4 EN)	cijelo područje VSŽ	523.569.792,42	-
2013.	114 fizičkih i 2 pravne osobe	1.245 136.732 kg /stablu 17.875 kg/trsu	ledotuča, olujno nevrijeme	Jarmina Markušica Tordinci	5.683.270,61	452.994,00
2014.	3.746 fizičkih i 127 pravnih osoba	72.194 60.385 stabala/trsova	poplava tuča (2 EN)	cijelo područje VSŽ Tovarnik	329.468.859,37	13.991.188,00
2015.	4.637 fizičkih i 152 pravnih osoba	342.112 stabala 700 šumskih sadnica	suša	cijelo područje VSŽ	349.576.701,89	-
2016.	587 fizičkih i 17 pravnih osoba	199.989 stabala 545.055	tuča,olujni i orkanski vjetar (6 EN)	Tovarnik,Tordinci, Trpinja,Borovo,Vođinci, Jarmina, Markušica	32.757.640,36	-
2017.	3.033 fizičkih i 110 pravnih osoba	587.478 stabala 220.000 četinjača 49.774	tuča,olujni i orkanski vjetar,suša,(4 EN)	cijelo područje VSŽ	218.111.857,06	8.686.431,00
2018.	0	0	0	0	0	0
2019.	3.015 fizičkih i 68 pravnih	107.691 stabala i 600 ostalih listača 12.581 ha	olujni i orkanski vjetar,tuča (2 EN)	Drenovci,Gunja ,Stari Mikanovci,Borovo, Cerna,Tordinci,Trpinja, Vrbanja	142.815.301,07	3.938.386,79
2020.	0	0	0	0	0	0
2021.	1305 fizičkih 38 pravnih osoba	4.996stabala 17.434 ha	tuča,olujni i orkanski vjetar,suša	Vrbanja,Ilok,Lovas, Ivankovo,Tordinci, Županja,Babina Greda,Drenovci,Privlaka Bošnjaci,Cerna, Gradište,Gunja,Nijemci, Štitar,Otok	190.947.543,77	541.116,87

9. PRENAMJENA POLJOPRIVREDNOG ZEMLJIŠTA

Temeljem Zakona o poljoprivrednom zemljištu (Narodne novine br. 20/18, 115/18 i 98/19) provode se upravni postupci za utvrđivanje naknade za prenamjenu poljoprivrednog zemljišta. Zakon jasno propisuje što je to poljoprivredno zemljište i u kojim slučajevima se isto, ako se vrši prenamjena, oslobađa naplate ili se naplaćuje.

Upravni postupci za prenamjenu provode se po službenoj dužnosti temeljem dostavljenih Građevinskih dozvola i/ili Rješenja o izvedenom stanju.

Tijekom 2021. godine Upravni odjel proveo je ukupno **580** upravnih postupaka za utvrđivanje naknade u prenamjeni poljoprivrednog zemljišta i donio 145 rješenja o oslobađanju plaćanja naknade za prenamjenu, **16** rješenja o naplati i **419** rješenja o obustavi postupka gdje se predmetne katastarske čestice, sukladno članku 3. Zakona o poljoprivrednom zemljištu (Narodne novine br. 20/18, 115/18 i 98/19), ne smatraju poljoprivrednim zemljištem, te ne podliježe obvezi plaćanja naknade za promjenu.

Člankom 23. i 24. Zakona o poljoprivrednom zemljištu precizirana je visina naplate ovisno o tome o kakvom se zemljištu radi, da li je riječ o zemljištu unutar ili izvan građevinske zone i kvaliteti zemljišta.

Kada je poljoprivredno zemljište (P1 i P2), unutar građevinskog područja na kojemu je dopuštena gradnja visina naknade je 5 % od prosječne vrijednosti tog zemljišta. Za sva ostala poljoprivredna zemljišta naknada se naplaćuje u visini 25 % prosječne vrijednosti tog zemljišta.

U 2021. godini na prostoru Vukovarsko-srijemske županije **prenamijenjeno je 390.500 m²** poljoprivrednog zemljišta, od čega je **oslobođeno plaćanja 314.628 m²**, a **naplaćeno za 75.872 m² poljoprivrednog zemljišta 13.641,96 kn.**

Zakon o poljoprivrednom zemljištu člankom 26. precizira slučajeve oslobađanja naknade za prenamjenu poljoprivrednog zemljišta u slijedećim slučajevima:

- ako građevine služe za obranu od poplava i sustava za melioracijsku infrastrukturu, građevina za obranu od poplava, korištenju voda, navodnjavanja i sl.,
- ako se grade objekti namijenjeni isključivo za poljoprivrednu djelatnost, preradu poljoprivrednih proizvoda, prodaju vlastitih poljoprivrednih proizvoda i pružanje turističkih usluga na vlastitom poljoprivrednom gospodarstvu,
- gradnja prometne infrastrukture,
- izgradnja komunalne infrastrukture,
- izgradnja objekata javne namjene uništenih u oružanoj agresiji na RH, te stanovi i kuće stradalnika i branitelja u Domovinskom ratu,
- građevine za znanstveno- nastavne djelatnosti, zdravstvene i socijalne ustanove čiji je osnivač RH,
- gradnja stambenih objekata do 400 m² bruto površine unutar građevinskog područja, ,
- gradnja objekata u poslovnoj zoni ako je investitor JLS ili JRS i
- izgradnja objekata poticajne stanogradnje.

Ako pogledamo strukturu objekata u Vukovarsko- srijemskoj županiji koji su oslobođeni plaćanja naknade za prenamjenu poljoprivrednog zemljišta (članak 26. Zakona o poljoprivrednom zemljištu) onda je riječ pretežito o objektima poljoprivredne namjene i nešto objekata komunalne infrastrukture.

Na prostoru Vukovarsko-srijemske županije područja koja su od posebne državne skrbi (bivša Općina Vukovar i dio bivše Općine Vinkovci) prenamjena je u najvećoj mjeri riješena kroz proces obnove obiteljskih kuća.

Na provedene upravne postupke odnosno prvostupanjska rješenja nije bila niti jedna žalba kako od podnositelja zahtjeva tako i od interesnih strana – jedinica lokalne samouprave i ministarstva poljoprivrede.